…хы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 141 (11127) | 1966 оной июниин 14, вторник | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ А. Н. КОСЫГИН ХЕЛЬСИНКИ ОРОХОЁО МОРДОБО

Финляндиин Республикын президент Урхо К. Кекконенэй уряалаар албанай хэрэгээр аяншалхын тулада СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин июниин 12-то Москвahaa Хельсинки орохоёо мордобо. СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй МИД-эй Скандинавска оронуудай таhагые даагша А. В. Захаров тэрээнтэй ошолсоо.

А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, Д. С. Полянский, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэhэн Ленинградска вокзал дээрэhээ Советскэ правительствын толгойлогшые мордохуулаа.

КПСС-эй делегациин хүндэлэлдэ зорюулагдаhан уулзалга

УЛААН-БААТАР, июниин 12 (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Н. Шелепин түрүүтэй КПСС-эй делегациин түрэл ороноо бусахаяа байhантай дашарамдуулан, тэрэнэй хүндэлэлдэ МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ю. Цеденбал мүнөөдэр уулзалга хээ.

МНРП-гэй XV съездын хүдэлмэридэ делегаци хабаадаhан байна.

МОНЦАМЭ агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, хани халуун, нүхэрэй ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн уулзалга дээрэ МНРП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, партийна болон гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад байгаа. Ю. Цеденбал А. Н. Шелепин хоёр уулзалга дээрэ хани ёhоной үтэ хэлэhэн байна.

БЭЛШЭЭРЕЭ УҺАЛДАГ БОЛОЁЛ

…Тарялан, сабшалан уhалхын …а хажуугаар бэлшээридэ уhа …биха асуудалда КПСС-эй ЦК-…й майн Пленум ехэ анхарал …лдуулhан байна. **1966—1970 …нуудта 9 миллион гектар сабша…н, бэлшээри үндэhөөрнь hайжаруулха, 50 миллион гектар …ншээри уhатай болгохо** гэhэн …ртоол Пленум дээрэ абтаа.

Партиин Центральна Комите…й табиhан эдэ зорилгонууд ма…ай республикын ажахынуудта …хэ хабаатай. Буряад ороной …олхоз, совхозууд малай бэлшээ…эр элбэг, тэрэнээ уhалха арга …оломжоориье ехэ ха юм.

Бэлшээри — манай ехэ баялиг. …эндэ хэды олон булаг, горхонууд …рдана гээшэб. Насос табигдаhан …удагуудшье hүүлэй жэлнүүдтэ …лошороо. Эдэ бүгэдые хэрэглэжэ …адабал, хэды ехэ бэлшээрээ уh…алуулжа болохоб!

Хура бороо багатай манай республикын эрхэ байдалда бэлшээ…и уhалха гээшэ айхабтар аша …рэтэй байhаниинь мэдээжэ. Энээ…ние hайса ойлгоhон ажахын хүтэлбэрилэгшэд, малшад ямаршье …аабари захяагүйгөөр бэлшээриин …огоо hайжаруулха гэжэ оролдо…ог. Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозойхид хони ма…айнгаа бэлшэдэг гурбан зуугаад …ектар бэлшээри жэлhээ жэл бүри …hалдаг заншалтай. Хориин аймагай Анаагай совхозой суута хонишон, hаяхан Ленинэй орденоор шагнагдаhан Ойдоп Гагаров …унайнгаа бэлшээри бишыхан бу…агhaa уhалдаг, тэндээ наг шэбхэ …аргажа тараадаг юм. Зуhалан…айнгаа хажууда тээлниг баряад, …эндээ ходо үзүүр ногоо ургуу…анхай байдаг. Тэндээ уладаhан …онидоо хаадаг, искусственна …рэжүүлгын үедэ хусануудые …элшээдэг гуримтай.

Хяагтын совхозой Мөөрөөшэ …эжэ нютагта гурбан зуу гаран …ектар намаг, дэгнүүлтэй газар …атаагдажа, малай бэлшээри бол…огдоо. Нимэшье арга боломжо …аа хаанагүй бии ха юм.

Тиигэбэшье бэлшээри hайжаруулха, тэрэниие уhалха хэрэгтэ анхарал табигдаагүй байhан ушарhaa энэ талаар республика доторнай биратай юумэн хэгдэнэгүй. «Бэлшээри уhалхаhaa байтагай сабшалангаа ундалуулжа хүшэ хүрэнэгүйбди» гэжэ ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд шалтаг урдаа баридаг. Энээниие зүбтүүлхэ ямаршье баримта байхагүй. Юуб гэхэдэ, бэлшээриин газарые малшад өөhэдынгөө хүсөөр уhалха аргатай бшуу. Мүн тэдэндэ туhалхаар үбгэдүүдые, hургуулиин hурагшадые табижашье болохо ха юм.

Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, Аргадын, Курамхаанай совхозуудта уhалжа боломоор бэлшээри элбэг. Теэд энэ хүдэлмэри мүнөөшье ябуулагданагүй. Хориин, Зэдын, Сэлэнгын болон бусад аймагуудта малай бэлшээриин гандажа залбашье, тэрэниие шиигтүүлхэ хэмжээн абтанагүй.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха гэhэн зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын тула зунай сагта малаа таргалуулха, hү шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй байhаниинь элитэ. Теэд энэмнай миил hанаагаар бэелүүлэгдэхэ бэшэ, харин бэлшээрээ аша үрэ ехэтэйгээр ашаглаhанhaa дулдыдахал.

Ушар нимэhээ аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэдтэй зүбшэжэ, хаанахи бэлшээри ямар аргаар уhалхаб гэжэ тодорхойлоод, энэ хүдэлмэри гэдэргэ татангүй үргэнөөр ябуулха болоно. Тиихэдээ бэлшээри уhалагшадые материальна талаар урмашуулха, тэдэндэ таатай зохид түлбэри тогтоохо ушартай.

Малаа hайнаар бэлшээн таргалуулха, hү шэмыень ехэдхэхын тула бэлшээри уhалалгада малшадай эдэбхи үүсхэл гаргаха, тэрээндэ оролдосотойгоор хабаадаха байhаниинь дамжаггүй. Булаг, горхонууд дээрэ бишыхан хаалта боолто барихадань, hубаг, ханааб татахадань тэрээндэ туhалха, трактор, машинануудые олоор хэрэглэхэ эрилтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ табигдана. Мүн уhа бүлэдэг насосно станцинуудые хэрэглэжэ, бүлүүр худагуудhaa уhа гаргажа, бэлшээри ундалуулха арга боломжоёо ажахы бүхэн, гүүртэ, отарын малшад дүүрэнээр хэрэглэхэ үүргэтэй.

Республика дотор нилээд ехэ бэлшээриин газар малай ууха уhагүй байhан дээрэhээ хэрэглэгдэнэгүй. Нимэ бэлшээри Зэдын, Сэлэнгын, Хориин аймагуудта элбэг. Тиимэ газарта худаг олоор малтаха тушаа «Бурводстрой» управлениин хүдэлмэрилэгшэд, аймагуудай хүдөө ажахын органууд яаралтай хэмжээ абаха болоно.

Бэлшээри үндэhөөрнь hайжаруулха агротехническэ хэмжээнүүдые шэнжэлэн тодорхойлжо ажахынуудта дурадхаха талаар республикын хүдөө ажахын Министерствын, туршалгын станциин мэргэжэлтэд, эрдэмтэд ехэ харюусалгатай. Мүн таримал ногоотой бэлшээри бии болгохо, тэрэниие жэл бүри үргэдхэхэ тушаа бодомжолхо саг ерээ.

Үргэн ехэ бэлшээрээ үрэжэлтэй hайн болгожо, адууhа малаа зунай зүлгэ ногоон дээрэ атар тарган абхуулха гээшэ ажахы бүхэнэй, малшад бүгэдын мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго. **Нүхэд малшад!** Бэлшээрээ али бүхы аргаар уhалха, үрэжэлтэй hайн болгохо хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадыт. Энэтнай партиин ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ таанадай хубита болохо бшуу.

ПАРТИДАА, ЭХЭ ОРОНДОО ДУУГАА ҮГӨӨБДИ

Округой hунгуулиин комиссиин байраhaa репортаж

— Амгалан тайбан байдалай, эб найрамдалай түлөө. Эхэ оронойнгоо hалбаран хүгжэхын, шэнэ табан жэлэй түсэбэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхын түлөө дуугаа үгэнэб,—гэжэ, «Улаан Оронго» колхозой хонишон Дабацырен Цыденович **Омогтуев** СССР-эй Верховно Советтэ hунгалтын үдэр бюллетеньнүүдээ нүүдэл урна руу хэбэ (**баруун гарhaa**). Оронгын участково комиссиин гэшүүн Доржо Бабасанович **Запханов (зүүн гарhaa)**.

А. БОРИСОВАЙ фото.

НАЙДАХАЛ ЁҺООРОО НАЙДАА

РЕПОРТАЖ

Урданайхидаа орходоо тад ондоо, нэгэл тиимэ эбтэйнүүд. Эрхимэй эрхим хүнүүдэй түлөө дуугаа үгэхөө ярайhан hунгагшадые hунгуулиин комиссиин гэшүүд хүлеэжэ ядарнагүй. Ьайндэрэйхеэр хубсалhан хүнүүдэй хойно хойноhоонь ороод, бюллетень абахаа хүлеэн ядажа байхыень харахадаа, эндэ ямаршье hайрхалта байхагүй, аятай зохид гээшэнь хэлэшэгүй. Тиигэнгүй яахаб. Гүрэн түрынгөө эгээ дээдэ органдо үнэн шударгы хүнүүдээ нэгэ hаналаар hунгаа бшуу. Тэдэнь hунгагшадайнгаа захяае заатагүй бэелүүлхэ, тиимэhээ түрэл Совет засагайнгаа ёhо хуулиие эсхэлсэхэ эрхэтэй юм. Ушар тиимэhээ омогорхохо, баярлахашье хубитай гээшэ.

Тон иимэрхүү байдал Улаан-Үдын № 7 hунгуулиин участогта үзэгдөө бэлэй. Найдахын ехээр найдажа, олон тоото hунгагшадай захяае бэелүүлхэ гэhэн хүндэтэй даабари абаhан хүнүүдынь гэхэдэ: РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Михаил Алексеевич Яснов, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй токарь Борис Захарович Поздеев, СССР-эй арадай артист Лариса Петровна Сахьянова гэгшэд.

Хаанашье, хэзээдэшье түрүү зэргэдэ ябалсаhан, үнэн шударгы ажалаараа хүнэй дура сэдьхэлые эзэлжэ шадаhан хүнүүдтэ найдангүй яажа болохоб. Найдахал ёhоороо найдана, найдахашье.

Ьүүлшын бюллетень… Этигэл найдабариин бюллетень… Ьүүлшын гэбэшье, энэмнай эгээ hүүлшынхи бэшэ, харин дүрбэн жэлэй үнгэрhэн хойно бидэ үшөө дахин иимэрхүү бюллетень барижа, гүрэн түрынгөө дээдэ органдо найдажа эльгээхэ хүнүүдэйнгээ түлөө урна уруу табихал байхабди.

Үдэшын арбан час. Ьунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ Д. Б. Очиржапов урна задалхынгаа урда тээ:

— Ьунгуулимнай хэзээ хэзээнэйхиhээшье эб-тэйгээр үнгэрбэ. Үсэд нэтэрүүгээр ажаллаашье бээзэбди. Тиихэдэ hунгагшаднай бултадаа нэгэ хүн мэтэ хабаадалсаа, олонхидынь маанадта ехэ туhа хүргэhэн байна,—гэжэ мэдүүлбэ.

Ьунгагшад бултадаа дуугаа үгэhэн байба. Бюллетень бүхэниинь нягтаханаар нугалаагай. «Гэр байрамнай үшөө хүсэд шиидхэгдээгүй байhаар. Энээнhээ боложо бидэ уруу дуруу болоногүйбди. Энээндэмнай та туhа хүргэхэ аабзат. Ехэтэ найдахал байнабди» гэhэн гүйлта зарим hунгагшад мэдүүлhэн байна.. Яахаб. Усадхагдаагүй асуудалнууд үшөө дайралдаhaар шуу. Энээн тушаа КПСС-эй Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный гэгшэд hунгуулиин урда тээ hунгагшадтайгаа уулзахадаа хэлэhэн, найдуулhаншье байха.

Ьунгагшад найдана. Найдангүй яахаб. КПСС-эй XXIII съезд дээрэ баталагдаhан табан жэлэй түсэбые шэн зоригтойгоор бэелүүлхын тула бидэ бултадаа эдэбхитэйгээр хабаадаха ёhотойбди. Тиигээ болболнай үшөө усадхагдаагүй асуудалнууд дууhан усадхагдаха бшуу.

М. ОСОДОЕВ.

АРАДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД

Республикымнай хото, хүдөөгэй бүхы hуурин газарнуудаар—хаа хаанагүй СССР-эй Верховно Советэй hунгалтын июниин 12-ой үглөөнэй 6 сагhaa эхилхэдэ, округуудай hунгуулиин комиссинууд баhал өөhэдынгөө албан үүргые hунгуулиин комиссинуудтай нэгэн адли ябуулжа захалаа.

Округой hунгуулиин комиссиин гэшүүд—предприяти, колхоз, совхозуудай коллективүүдhээ, олониитын эмхинүүдhээ hунгагдаhан арадай түлөөлэгшэд. Эдэнэр ажалшадай этигэл найдабариие даахан түлөөлэгшэд. Ьунгалтын ёhо заршамые сахин хамгаалха, hунгуулиин участогуудай комиссинуудhaa ороhон hунгалтын дүнгүүдые шалган согсолжо, үргэн ниитэ hунгагшадай дуугаа үгэжэ, арадай этигэл найдабарида хүртэгшэдтэ совет парламентын депутадай мандат олгохо—нимэ гүн ехэ эрхэ бээдээ даахан хүнүүд шуу.

Союзай Советые hунгаха Улаан-Үдын хүдөөгэй 378-дахи hунгуулиин округой hунгагшад СССР-эй Верховно Советэй депутадта буряад арадай эрхим түлөөлэгшэ, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь Андрей Урупхеевич Модогоевые hунгаба.

Зунай эхин зулгы hайхан сэлмэг үдэр, хүхын дуунай суурятай, хүхэ ногоон, ая гангын хангал татан унаартажа байгаа сагта hунгалтын үдэр тудаба.

Бүгэдэ арадай баясхалангаар эхилhэн энэ жабхаланта үдэр—hунгуулиин участогууд дээрэ хүн зон олон, согтой зугаатай.

Хаа хаанагүй hунгалтын эмхитэйгээр үнгэржэ байhан тухай мэдээсэлнүүд округой hунгуулиин комиссида аймаг бүриhөө ороно.

Ьунгалтын эхилhээр 6 саг үнгэрөөд байхада тус округой бүхы hунгагшадай 82,7 процентнь дуугаа үгэhэн байгаа.

Гүрэн түрынгөө дээдэ зургаан — СССР-эй Верховно Советтэ өөhэдынгөө эрхим түлөөлэгшэдые эльгээхын түлөө hунгагшад дуугаа үгэхэдөө, социалис Эхэ оронойнгоо мандан hалбархын түлөө, арад зоной зол жаргалай түлөө, коммунизмын түлөө дуугаа үгэнэбди гэhэн мэдэрэлтэй байhаниие олон hунгагшад мэдүүлhэн байна.

Түнхэнэй аймагай Тоорын hургуулин участогай 86 наhатай ахамад hунгагша Дамдин Аюшеевич Дарбаев хүнгэн сарюун үбгэн «Ажалша зондо зол жаргал батадхаhан Совет засагай түлөө дуугаа үгэнэб. Алдарта Ленинэй нэрээр нэрлэгдэhэн өөрынгөө түрэл колхоздо шадал зэргээрээ туhалнаб» гэжэ мэдүүлээ. Тиихэдэ тус участогай хамагай залуу hунгагша, комсомол хүбүүн Сергей Самбуев: «Би хуулиин наhа гүйсэжэ, түрүүшынхеэ hунгуулида хабаадалсаhандаа омогтойб. Совет эрхэтэн гэhэн өөрынгөө уялгануудые hайнаар бэелүүлхын түлөө оролдохоб» гэжэ хөөрэбэ.

Холын бэлшээридэ малаараа нүүhэн малшад, уула хадануудаар ототтой геологууд, аршаан курортнуудта амарагшад—эдэ hунгагшадай hунгаха эрхэеэ эдлэхэ хэрэгтэ туhалха зорилгоор зорюута машина, морин унаа, катер-онгосо гэхэ зэргын транспорт аймаг, участок бүхэндэ эмхидхэгдээ гэжэ аймагуудтахи hунгуулиин комиссинууд үргэлжэ мэдээсэжэ байгаа. Энэ асуудал округой hунгуулиин комиссиин гол анхаралда энэ үдэр байгаа бшуу.

Үдэнэлэн тээшэ Хори, Яруунa нютагуудаар бороо хура бударжа эхилээ. Оройн 10 саг болохоhоо бүри түрүүн hунгуулиин бүхы участогуудай hунгагшад дуугаа үгэжэ дүүргэhэн байгаа.

10 саг. Ьунгуулиин участогуудай комиссинууд урнануудаа задалжа, дуу үгэлгын дүнгүүдые тооложо эхилбэ гээд аймаг бүхэнhөө мэдээсэгдэбэ.

Ьуниин 12 сагhaa эхилжэ hунгуулиин дүнгүүдые тобшоор мэдээсэhэн телеграмманууд орожо захалаа. Эдэ мэдээнүүд округой hунгуулиин комиссиин гэшүүн бүхэниие баясуулна. Арадай кандидадуудай түлөө hунгагшадай бүгэдэ зуун хуби дуугаа үгэhэн участогууд олон байна. Прибайкалиин аймагай 152, 153, 156, 165-дахи hунгуулиин участогуудай hунгагшад депутадта кандидат Андрей Урупхеевич Модогоевой түлөө бүгэдэ зуун хуби hунгаа.

Ьунгалтын дүнгүүдые холын аймагууд самолёдоор, дүтынхид машинаар асарна. Эдэ дүнгүүд hунгуулиин участогудhaa аймагай түб хүрэтэрөө машинаар, морёор, уhан замаар хүргэгдөө бшуу.

Округой комиссиин гэшүүд туд бүри бүхэли hунинд өө hунгуулиин дүнгүүдые согсолон бүридхэжэ, бүгэдэ заб сүлөөгүй ажаллаба.

— Ьунгалта бүхы округ доторнай амжалтатай ябуулагдажа, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлээр дэбжүүлэгдэhэн нүхэр А. У. Модогоев hунгагшадай диилэнхи олонхиин дуугаар СССР-эй Верховно Советэй депутадта hунгагдаба,— гэжэ округой комиссиин түрүүлэгшэ А. А. Шатовай элидхэхэдэ, комиссиин гэшүүд бүгэдэ урматай баяртайгаар угтаба.

Д. ЦЫБЕНОВ,
манай тусхай корр.

…МОСКВАГАЙ ҺУНГУУЛИИН УЧАСТОГУУДҺАА РЕПОРТАЖ

…ремлиин курантнууд 6.00 со…о. Советскэ Союзай гимн hүр …халантайгаар ханхинана. «Мос… хэлэнэ. Амар мэндэ, нүхэ…!» гэhэн бүгэдэндэ танил үгэ… радиогоор бүхы дэлхэй дээрэ …дуулагдана. Энэ үглөөгүүр …өөрөө наартай hайхан, намжаа …алаг, наратай сэлмэг байгаа.

Үглөөнэй 6 часта ниислэл хо…н hунгуулиин 2.787 участогай …эн хүндэмүүшээр сэлигдээд. …ресениин үглөөгүүр хэзээ хэ…эйхиhээ эртэ бодоhон Москва…ын олон эрхэтэд ерэжэл, ерэ… байба.

…унгуулиин участогууд hайн…йхеэр шэмэглэгдэнхэй. Гэхэ…а, нэгэл юумэнь адли. Энэнь …анай байгуулалтын, амгалан …лай hүр hүлдэ, ерээдүйн hа…л hайхан байдалай hүр hүлдэ …оhон Советүүдэй ороной гэрб! …ртиин XXIII съездын тодор…hон хараа бодолнууд, гарга… шиидхэбэринүүд мүнөөнэй …уулиин кампаниин гол хараа …олынь болоод, энээнэй түлөө …ет хүнүүд дуугаа үгэбэ.

…Пролетарска hунгуулиин ок…—ехэ ехэ заводууд, фабрика…тай район. ЗИЛ, Кировэй нэ…жэтэ «Динамо» завод, Хим…рмзавод район сооhоо гална, … холуур суутай болонхой. Тус …угайхид өөhэдынгөө эрхим хү…дэй нэгые—Лихачевой нэрэм…тэ автозаводой шудхалаагай …3 цехэй мастер Варвара Его…на Маркинае СССР-эй Вер…но Советэй Союзай Советтэ …габа.

…үдэлмэришэн ангиин түлөөлэг…эй дунда—залуушуулшье hаа, …эжэ мартеновецүүд клюевүүдэй нэгэн, коммунист, «Серп и Молот» заводой булад хайлуулагша В. В. Клюев, Щербаковой нэрэмжэтэ торгоной комбинадай хүдэлмэрилэгшэ, уг удамаараа ткачиха Р. С. Королькова гэгшэд бии.

Красна Преснин гудамжаар хүн зон олоороо субана. Эндэхи hунгагшад В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Соёлой байшан тээшэ ошожол, ошожол байба. 40 гаран жэлэй урда тээ эндэхи хүдэлмэришэдэй «Прохоровско хуушанай кухни» гэжэ столовын байшан соо Владимир Ильич преснинхидэй урда үгэ хэлэhэн юм. Эдэнэй үхибүүд, ашанар эндэхи шанга тулалдаануудай үеэр мүндэлhэн революционно гурим заншалнуудые нарин нангинаар сахидаг.

Японой социалис партиин делегациин гэшүүд «Мосфильм» киностудида, Ленинскэ hунгуулиин округой 65-дахи участогта ерэбэ. Манай ороной hунгуулиин гурим, Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудай состав эдэниие hонирхуулна.

Дуугаа үгэлгын ямараар үнгэржэ байhые япон айлшад анхаралтайгаар адаглан хараа, олон асуудал hураа, фото-зурагуудые буулгаа.

Делегациин толгойлогшо Такэси Такэути гэгшэ өөhэдынгөө hанамжа тухай иигэжэ хөөрэбэ:

— Совет парламентда совет общестын бүхы зоной түлөөлэгдэдэг байhые хаража үнэншэбэбди. Орон доторхи депутадуудта кандидадуудай хахадhaa олонхиниь түрүүшынхеэ hунгагдажа байhан ушар бидэниие hонирхуулаа. СССР эй Верховно Советтэ hунгагдаhан хүнүүдэй дунда олон эхэнэрнүүдэй бии байhаниинь танай гүрэн доторхи эхэнэрнүүдэй эрэшүүлтэй адли эрхэ эдлэдэгые элирхэйлнэ. Манай доодо палатын 464 депутадай оройдоо 20-ниинь, социалис партиhaa дэбжүүлэгдэhэн, 140 депутадай миил табаниинь эхэнэрнүүд юм,—гэбэ.

12.00 часта 2.393.312 москвичууд—ниислэл хотын бүхы hунгагшадай 69 процентнь граждан уялгаяа дүүргээд байба.

Арад түмэнэй нэрлэн дэбжүүлhэн хүнүүдэй дунда — тэдэнэй эгээн эрхим, эгээн үнэн хүбүүд, басагад, хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, уран мэргэжэлтэ интеллигенциин түлөөлэгшэд, партийна болон Советүүдэй хүдэлмэрилэгшэд бии.

Ниислэл хотын Бауманска hунгуулиин округhoo КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, Ленинградска округhoo—КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Союзай Советтэ hунгагдаа. Ажалша Москва барандаа КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгиниие Национальностьнуудай Советэй депутадта өөhэдынгөө кандидат болгон нэрлэhэн юм. Гүрэнэй засагай дээдэ зургаанда ниислэл хотын түлөөлхэ 24 депутадай дунда—КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев, партиин Московско городской комитедэй нэгэдэхи секретарь Н. Г. Егорычев, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов, СССР-эй Обороной министр, Советскэ Союзай маршал Р. Я. Малиновский, СССР-эй Наукануудай академиин президент М. В. Келдыш, СССР-эй Ехэ театрай баледэй солистка, РСФСР-эй арадай артистка Н. В. Тимофеева, уран зохёолшо К. А. Федин, машинист-инструктор П. И. Богданов, Социалис Ажалай Герой, суута барилгашан Г. В. Масляинников, Социалис Ажалай Герой, «Красный пролетарий» заводой слесарь В. В. Ермилов гэгшэд бии.

16.00 часай үеэр Москвагай hунгагшадай 98,1 процентнь дуугаа үгөөд байба.

ТАСС-ай корр.

БҮХЫ СОВЕТ ОРОН ДУУГАА ҮГЭБЭ

(ТАСС-ай корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүдhээ)

ДУШАНБЕ. КПСС-эй XXIII съездын баталан абаhан, зохёон байгуулхы асари ехэ ажал хэрэгэй программые hайшаажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлхын тула намирайхид үүр хираанай үшөө болоодуйдэ хадын харгынуудаар, эгсэ зүргэнүүдээр дабшан, hунгуулиин участогуудта ерэбэ.

Пианджак нютагтаа аха захань болохо 115 наhатай Нафасвек Давлятов өөрынгөө бүлынхидтэй хамта түрүүшынхидэй нэгэн боложо hунгуулиин участогта ерээ.

— Би. минии үхибүүд олон наhа наhалжа байнабди. Элдэб засагуудай худал хооhон найдуулгануудые дуулагша hэм. Харин коммунистнууд лэ хэлэhэн үгэдөө хүрэдэг байба. Бидэнэр зургаа дахин ехэ Советые hунгаабди. Ажабайдалнай улам hайн hайхан боложол байна,—гэжэ хүршэнэртөө хөөрэбэ.

БАКУ. Үндэр наhатай аад, саб гэмэ бэетэй хүнэй hунгуулиин урнада ошохынь тула hунгагшад харгы гаргажа үгэбэ. Мусейба Дадашевые бүхы городой зон таниха янзатай. Энэмнай 70 наhатай болобошье, Коммунис партиин эдэбхитэй гэшүүн байhаар.

— Би яhала ута наhа наhалжа байнаб. Азербайджанай коммунис партиин нэгэдэхи эмхидхэлэй съездын делегат болоо бэлэйб. Коминтернын III конгресс дээрэ Ильичые хараха, хөөрэлдэхэ зол хуби намда тудаhан юм. Ленин багшын мүнхэ захяа заабаринуудай манай ажабайдалда бэелэн мандажа байхыень харахада hайхан даа. Мүнөө КПСС-эй XXIII съездын хүдэлмэридэ хабаадахадаа, тиимэл бодол түрэбэ. Энэ съездын шиидхэбэринүүд Ленинэй hургаал заабаряар нэбтэрэнхэй. Арадайнгаа кандидадуудта дуугаа үгэхэдөө, ленинизмын түлөө дуугаа үгэнэбди,—гэбэ.

АЛМА-АТА. Үнгэрhэн hунгалтануудай үеэр үгы байhан хото городууд, хүдэлмэришэнэй тосхонууд, хүдөө hуурин газарнууд үзэсхэлэн гоёор hалбаран, үглөөнэй наранай элшэдэ ялабхин харагдана. Ьүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо Казахстанай карта дээрэ 20 шахуу шэнэ город, хүдэлмэришэнэй тосхонууд, сүл губи, хээрын тала байhан бэлшээринүүдые элдүүрилэн ашаглахын тула тогтоогдоhон хониин ажалай совхозуудай 100 шахуу болбосон буусанууд бии болонхой.

Казахстанай хото, хүдөөгэй бааулнуудай улад зон угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр дуугаа үгэбэ. Республиканска hунгуулиин комиссида ороhон мэдээнүүдэй ёhоор, үдэрэй 12 часай үеэр бүхы hунгагшадайнь 80 гаран процент дуугаа үгөөд байгаа.

ВИЛЬНЮС. Вильнюсэй мелиоративна барилгын управлениин экскаваторай машинист Мечисловас Казлаускас Калининска hунгуулиин округто түрүүшээр ерэбэ. Урна худар бюллетеньнүүдые табиха зуураа:

— Совет Литвын түлөө, партиин агууехэ түсэбүүдэй бодото дээрээ бэелүүлэгдэхын түлөө дуугаа үгэхэм. КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэринүүд бидэниие баярлуулжа, зоригжуулжа байна,—гэбэ.

ФРУНЗЕ. Энэ сэсэрлигтэ хото ажалайнгаа үдэрые Киргизэй Ала-Тоогой саhата хяра орой хүрэтэр зэдэлдэг дуунуудай, хүхюу хүгжэмэй иргуу аялгаар эхилбэ. Киргизүүд, ородууд, украинецууд, казахууд, узбегүүд болон таджигууд — Киргизстанда ажаhуудаг 80 гаран үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд hунгуулиин участогуудта эмхидхэл түгэсөөр ерэжэ дуугаа үгөө.

ЕРЕВАН. Ленинаканай хойто захада, «Модото шуты» гэжэ гоё hайхан газарта, гэр байрын ехэ барилта hаяшагай хэгдэжэ байнхай. Эндэ 30 мянга шахуу хүн түбхинөө. Эдэнэй олонхинь — ОАР-hаа, Грециhээ, Кипрhээ, Ливанhaa, Сириhээ, мүн гадаадын бусад оронуудhaa Эхэ орондоо hаяхан ерэhэн хүнүүд.

Барилгын трестын крановщик Казарос Алтунгарян гэгшэ Месроп Маштосой нэрэмжэтэ Ленинаканска дунда hургуулиин байшан соохи hунгуулиин участогта эртэлжэ ерээ. Энэ хүн 4 жэлэй урда тээ Кипрhээ Арменидээ ерэhэн юм.

Алтунгарян граждан уялгаяа дүүргэхэдээ иигэжэ хэлэбэ:

— Би хоолойгоо тэжээхэ юумэ бэдэржэ, дэлхэй дээгүүр олон жэл ябаад үзөөб. Теэд нэгэшье дахин hунгалтада хабаадаагүй hэм. Харин Эхэ орондоо, Совет Арменидээ бусаhанай hүүлээр лэ, наhан соогоо түрүүшынхеэ иимэ эрхэ олобоб. Дэлхэй дээрэхи эгээн үнэн hайхан Совет Конституци иимэ эрхэ намда олгоо.

КИЕВ. Шахтернуудай хото Горловко хэзээ хэзээнэйхиhээ эртэ hэрибэ. Ьунгуулиин №64/64 участогай байдаг Ленинэй нэрэмжэтэ №5 шахтын Соёлой ордон соо hунгуулиин комиссиин гэшүүн Мария Семеновна Ореховагай столой дэргэдэ хүнүүд олон сугларба.

— Лучкин Егор Афанасьевич, —гээд үбсүүндээ Ленинэй ордентой, олон медальтай, набтаршаг бээтэй наhажаал хүн нэрээ дурдаба.

— Лучкина Анна Павловна…

— Лучкин Виктор Егорович…

Егор Афанасьевич үнэр баян, эб эетэй бүлын 12 гэшүүндэ Мария Семеновна бюллетеньнүүдые үгэбэ.

СССР-эй ДОЛООДОХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАХА ҺУНГУУЛИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИССИДА

СССР-эй долоодохи зарлалай Верховно Советтэ hунгаха hунгуулиин Центральна комиссиин заседани июниин 12-ой үдэшэ Москвада, Союзуудай байшан соо болоо. Орон дотор дуугаа үгэлгын ябаса тухай hунгуулиин Центральна комиссиин түрүүлэгшэ В. В. Гришинэй мэдээсэл заседани дээрэ шагнагдаа.

СССР-эй Верховно Советэй hунгалта Советскэ Союзай бүхы газар дээрэ СССР-эй Верховно Советтэ hунгаха hунгуулиин дүримэй ёhоор, нютагай сагаар үглөөнэй 6 часта эхилээ. Дуугаа үгэлгэ hунгуулиин хуули нарииваар, сахилгатайгаар эмхитэйгээр үнгэрөө. Ьунгалта тухай дүримэй эбдэрhэн тушаа ямаршье гомдол hунгуулиин Центральна комиссида ороогүй.

Июниин 12-ой үдэрэй 12 часта hунгуулиин участогуудта hунгагшадай 81,60 процентнь, үдэшын 6 часта — hунгагшадай 98,92 процентнь ерэhэн байна. Союзна республиканууд дуугаа үгэhэдэ үдэшын 6 часта: РСФСР-тэ—hунгагшадай 98,61 процент, Украинын ССР-тэ—99,76 процент, Белоруссиин ССР-тэ—99,32 процент, Узбегэй ССР-тэ—99,51 процент, Казахай ССР-тэ—99,12 процент, Грузиин ССР-тэ—99,29 процент, Азербайджанай ССР-тэ—98,57 процент, Литвагай ССР-тэ—98,61 процент, Молдавиин ССР-тэ—99,47 процент, Латвиин ССР-тэ—98,35 процент, Киргизэй ССР-тэ—98,87 процент, Таджигай ССР-тэ—97,46 процент, Армениин ССР-тэ—96,79 процент, Туркмениин ССР-тэ—97,78 процент, Эстониин ССР-тэ hунгагшадай—96,83 процент дуугаа үгэлгэдэ хабаадаад байгаа.

Ьунгуулиин окружной комиссинуудай мэдээсэлнүүдэй ёhоор, СССР-эй Верховно Советэй hунгалта хаа хаанагүй ажалшадай политическэ эхэ эдэбхиин оршон байдалда эмхитэйгээр үнгэрөө. Коммунис партияа болон Советскэ правительствые тойрон нягтаар жагсанги байhанаа совет арад hунгалтын үдэр дахяад харуулhан байна. (ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХҮСЭНДЭНЬ ХҮРГЭХЭ

Үнгэрһэн жэлэй эхеэр «Путь к коммунизму» колхоз эгээн гээгдэнги ажахы гэжэ холын Баунтын аймагта тоологдодог байһан юм. Энэ гээгдэл тухайнь КПСС-эй райкомой тоосоогоор абтаһан партиин областной комитедэй бюрогой тогтоол соо хэлэгдэһэн байха. Гадна энэ тогтоол соо партиин райком алта малтадаг предприятинуудай хүдэлмэриие һулаар хүтэлбэрилнэ гэжэ шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Тэрэшэлэн партиин райкомой хүдэлмэридэ бии байһан бусадшье дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ, эдэ бүгэдые усадхаха тушаа зохихо хэмжээ абахыень дурадхагдаа бэлэй.

КПСС-эй обкомой бюро дээрэ партиин райкомой тоосоһон сагһаа хойшо жэл гурба һара үнгэрбэ. Энэ үе соо Баунтын аймагта юун хэгдэжэ, ямар хубилалта боложо байна гээшэб?

Дээрэ дурсагдаһан [illegible]ынууд дээрэ тогтое. «Путь к [illegible]мунизму» колхозые кадрнуудаар бэхижүүлхэ зорилгоор эндэхи партийна организациин секретарьяар КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэ И. С. Дандеев эльгээгдэһэн байгаа. Тиихэдэ колхозой МТФ-е даагшаар коммунист А. А. Гуржапов дэбжүүлэгдэһэн юм.

Колхозой коммунистнуудта түшэглэн, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые дэмжэн бадаруулжа, ниитын болон ойлгуулламжын хүдэлмэридэ партийнабэшэ эдэбхитэдые үргэнөөр хабаадуулһанайнгаа ашаар эндэхи партийна организаци артелиингээ үйлэдбэри хүгжөөхэ талаар түрүүшынгээ амжалта түйлажа эхилбэ. Эбэртэ малай, оро болон моридой тоо толгой олоншоржо, һү, мяха үйлэдбэрилгэ дээшэлээ. Тиигэжэ үнгэрһэн жэлдэ 100 үнеэн бүриһөө 70 тугал, орын 50 тугал абтаһан байна. Нэгэ үнеэнһээ 1127 килограмм һүн һаагдаһан, гүрэндэ худалдагдаһан малай толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 300 килограмм болоо юм.

Табан жэлэй түрүүшын жэлдэшье тус колхоздо ажал хэрэгынь урагшатай. Нэгэдэхи кварталай дүнгөөр район соогоо түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барижа ябана.

КПСС-эй райком гансахан энэ колхоздо анхаралаа табина бэшэ. «Заветы Ленина» колхозой партийна организациин хүдэлмэриин һайн дүй дүршэл согсологдоһон байна. Аймагай колхозуудаар табан жэлэй түсэб табигдажа дүүрэнхэй. Гол анхарал ажахынуудай экономико бэхижүүлхэ, мал ажалда племенной хүдэлмэри байгуулха хэрэгтэ хандуулагдана. Энэ талаар шухала хэмжээнүүд абтажа эхилээ. Яруунын совхозһоо һайн үүлтэрэй 10 толгой буха бүрууды, «Заветы Ленина» колхоз 120 тугал худалдажа абаа.

Тэрэшэлэн алта малтадаг предприятинуудай, геологуудай хүдэлмэри һайжаруулхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргагдана. Ципиканай прииско управлениин хүдэлмэри тухай зарим асуудалнууд райкомой пленум, бюрогой заседани дээрэ харагдадаг болоо. Жэшээлхэдэ, «КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ абтаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ тухай», «Үйлэдбэриин болон экономическа һуралсал тухай» гэхэ мэтэ. Район дотор алта малталгые саашадань хүгжөөхэ асуудалаар научно-практическа конференци үнгэргэгдэһэн.

Мүнөө Ципиканай управлени түсэбөө һараһаа һара бүридэ дүүргэжэ ябана. 1-дэхи кварталай дүн харабал, валовой продукци үйлэдбэрилхэ даабари 101,8 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 103 процент дүүргэгдөө һэн.

Кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна хүдэлмэриин гол зүйлынь болодог. Энэ талааршье партиин райком зарим хэмжээнүүдые абажа байна. Аймагай промышленна предприятинуудаар дээдэ, дунда эрдэмтэй 170 мэргэжэлтэд худэлнэ. Тэрэ тоодо 7 эвенкэнүүд. Партийна организацинуудай секретарьнуудаар эрдэм номтой, дүй дүршэлтэй коммунистнууд дэбжүүлэгдэнэ. 31 парторгнуудай 11-ниинь дээдэ, 6-ниинь дунда эрдэмтэй. Тэдэнэртэй һуралсал саг үргэлжэ ябуулагдана. Һүүлшын семинар дээрэ «КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тушаа партийна организацинуудай эмхидхэлэй хүдэлмэри тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, дүй дүршэлөө андалдаһан байна.

Аймагай үндэһэн яһатан болохо эвенкэнүүдэй дундаһаа кадрнуудые бэлдэхэ тушаа анхарал хандуулагдана. Үнгэрһэн жэлдэ 1 хүн дээдэ партийна һургуулида, 2 хүн Красноярска медицинскэ институтда, 1 хүн пушно-меховой техникумдэ эльгээгдээ. Партиин райкомой дэргэдэ залуу коммунистнуудай һургуули хүдэлнэ.

КПСС-эй обкомой бюрогой абаһан тогтоол бэелүүлхэ тушаа партиин райкомой ябуулжа байһан хүдэлмэриин зарим асуудалнууд дээрэ тогтобобди. Энэ тогтоол хүсэндэнь хүргэхын тула хэхэ юумэн үшөө ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Аймагай зарим колхоз, предприятинуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл бии байһаар.

Партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые үргэн олониитэдэ тайлбарилан ойлгуулжа, тэрэнэй дүүргэлтын түлөө тэмсэлдэ элсүүлжэ байха үедөө ажал хүдэлмэридөө бии байһан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые партийна организацинууд, КПСС-эй райком хараалжа байна.

Д. НАЗАРОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

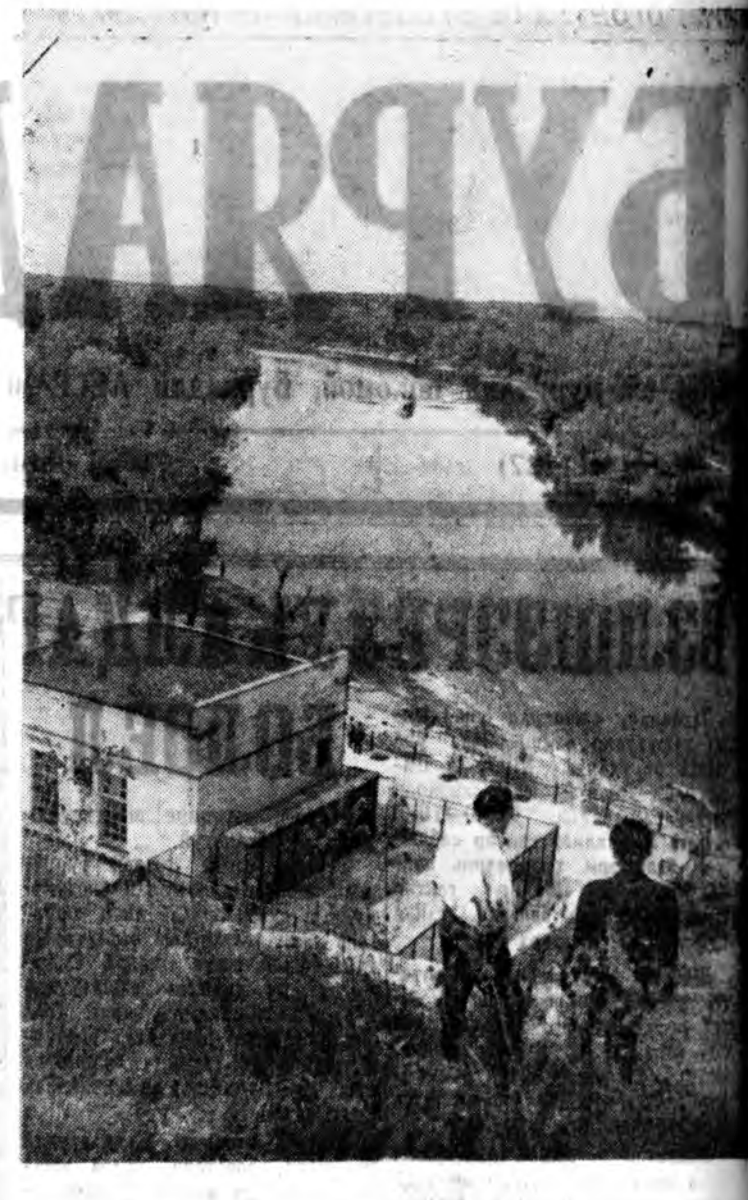

ЛУГАНСКА ОБЛАСТЬ. **Александровска болон Ново-Киевскэ гүрэнэй том томо уһалууриин системэ барижа түгэсхэлгэ уһалагдадаг газар дээрэһээ оробһото тарянай тогтуурнтай һайн ургаса абаха арга областиин ажахынуудта олгоо. Зураг дээрэ: Александровска уһалууриин системын гол насосно станци. Тэрэнэй агрегатнууд Хойто Донецһээ 3 мянган гектар таряа уһалха уһа бүлүүрдэн гаргадаг юм.**

ТАСС-ай фотохронико.

Партийна хронико

АЖАЛЫНЬ ҺАЙШААГДАБА

Зэдын вольфрам-молибденэй Холтосон рудннгай 2-дохи участогай партийна группада (парггруппоргнь нүхэр Датлетбаев) 13 коммунист тоологдодог юм. Бултадаа руда малталга дээрэ сэхэ худалжэ, үндэр бүтээсэтэ ажалай ульгэр жэшээ харуулна. Партийна группын суглаан саг сагтаа зарагдажа, үйлэдбэридэ хамаатай шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг. Һүүлэй үедэ болоһон суглаанууд дээрэ «Үйлэдбэриин түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ коммунистнуудай үүргэ тухай», «Ажалай журам тухай» асуудалнууд харагдаһан байна. Коммунист Яткаркин өөрынгөө һайн дураар гээгдэжэ ябаһан бригадада бригадираар ошожо, хоёр һарын туршада түрүү зэргэдэ гаргаһан байна. Коммунистнууд бултадаа партийна даабаритайнууд, тэрэнэйнь дүүргэлтэ тусхай дэбтэртэ тэмдэглэгдэжэ байдаг юм. Участок дээрэ партийна группын оролдолгоор КПСС-эй XXIII съездын материалнуудые шудалалга эмхитэйгээр үнгэрбэ.

Партийна группын [illegible] ябуулдаг эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри участогай ажал хэрэгүүдтэ һайнаар нүлөөлнэ. Үйлэдбэриин түсэб һараһаа һара бүридэ улүүлэн дүүргэгдэдэг болонхой. Комбинат дээрэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ тус участок түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ ябана.

УҺАЛУУРИИН ХҮДЭЛМЭРИ ҮРГЭДХЭХЭ

КПСС-эй Загарайн райкомой бюро дээрэ уһанай ажахын районно управлениин тоосоон харагдаба. Энэ асуудалаар абтаһан тогтоол соо газар уһалха хэрэгтэ управлени анхаралаа һулаар хандуулна гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Тараалан, сабшалан уһалха түсэб дүүргэгдээгүй, бии байһан техникэ хүсэдөөр ашаглагданагүй. Управлениин хүдэлмэрилэгшэд уһалууриин шанарай хойноһоо хиналта табинагүй. Уһалагшадые моральна болон материльна талаарнь урмашуулха гурим үшөө зохёогдоогүй байха юм. Уһалагдадаг талмайнууд саг үргэлжын звено, бригадануудта даалгагдажа үгтөөгүй. Уһалууриин системэнүүдэй гол түхеэрэлгэнүүдые һэльбэн шэнэдхэхэ зорилгоор табигдаһан мүнгэ зөөри хүсэд хэрэглэгдээгүй.

Эдэ болон бусад дутагдалнуудые усадхаха, уһалагдадаг талмайнуудые үргэдхэхэ, шэнэ газар ашаглаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые КПСС-эй райкомой бюро хараалба.

ЭКОНОМИКОДО ГОЛ АНХАРАЛ

Нарһатын совхоздо экономическа хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал партиин Яруунын райкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Совхозой партийна, профсоюзна организацинууд дирекцитэй хамта ажахынгаа экономико һайжаруулха талаар зарим тэды хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байна гэжэ бюро тэмдэглэбэ. Үнгэрһэн жэлдэ (һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада түрүүшынхеэ) тус совхоз олзотойжо гараба. Сэбэр олзонь 47,4 мянган түхэриг болоһон байна.

Гэхэтэй хамта совхозой үйлэдбэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии. Продукциинь өөрын үнэ сэн ехэ. Малай ухэл, һубайралгаһаа боложо, совхоз ехэхэн гарзада ороно. Ферма, отделенинүүдээр тоо бүридхэл һулаар табигданхай.

Совхозой экономико һайжаруулха талаар бодото хэмжээнүүдые абахыень КПСС-эй райкомой бюро совхозой дирекциие, партийна организациие уялгаба.

МАЛАЙ ТАРГАН—АДУУЛГАҺАА

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ ГАРАНХАЙ

Үнгэрһэн жэл манай аймагай Торинн совхозой мал адуулагшад зунай зулгы һайхан сагта малаа һайнаар адуулжа, 100 үдэр соо үнеэн бүхэнэй шэгнүүрые 100 килограммаар нэмээхэ гэжэ нэмэл бэшэгээр бүхы республика соогоо хандаа һэн. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, зунай сагта үнеэн бүхэнэй шэгнүүр сүүдхын килограмм, үшөөшье дээшэнь нэмээжэ шадаһан байна.

«Мир» колхоз тус совхозтой зэргэлээд шахуу байдаг. Тиимэһээ манай колхозой мал адуулагшад энэ жэлдэ эртээнһээ зунай бэлшээридэ малаа гаргажа, хүршэнэрэйнгөө жэшээгээр зунай сагта мал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын килограммаар нэмээхэ гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө бэлшээн таргалуулха 10 гүүртэ холын бэлшээридэ гараад байна. Малшадай байха гэр байра түгэс бэлдэгдэнхэй. Хашаа хорёогойнь захаар тэжээлэй дабһан элбэгээр асарагданхай.

Дээдэ Бургалтай үгсэн эбэртэ бодо малай 5 гүүртэ байрланхай. Мал адуулагшад Семен Усов, Яков Бутусин, Бата-Мунко Балмаев гэгшэд Зэлтэрын Ара-Харагантa гэжэ газарта зуһалхань.

— Бэлшээри, уһаншье яһала бии даа, гансал оролдолгын хүсэн, шадажа адуулха хэрэгтэй. Тиибэл мал таргалхал ёһоороо таргалха — гээд эдэнэр хөөрэлдэнэ.

Ю. АИСУЕВ,
«Мир» колхозой зоотехник.
Зэдэ.

Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхозой мал адуулагша Л. Чебунин жэл бүри түсэб даабаряа дүүргэжэ, колхоз, аймаг соогоо суурхадаг. Тэрэнэй харууһалдаг мал тобир тарганууд.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Чебунин.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЗУҺАЛАНДАА ТҮБХИНЭВЭ

Үбһэ тэжээлээр хомор үбэлжэлгые хагсуу хүйтэн хабарые баатар ажалаараа дабан гаража, хони хурьгадаа хүхэ ногоон дээрэ бүрин бүтэнөөр гаргаһан хонишод Хэжэнгын совхозой 3-дахи отделенидэ олон. Отделениин түрүү хонишодой нэгэн Хандажаб Цыденжаповагай отарынхид 517 эхэ хонидһоо 522 хурьга түлжүүлжэ байна. Мүн эндэхи Сэдэнжаб Хандуевай бригадынхид баһал 100 хонин бүриһөө 100 гаран хурьга томо болгожо байнхай. Республика доторoo алдаршаһан хонишон Гамиля Гарифуллина мүн лэ хэлэһэн үгэдөө хүрэнхэй. Ахалагша хонишод Дамба Сампилов, Гыма Дугданова, Должод Цыдыпова гэгшэд түл абаха даабаряа улүүлбэ.

Энэ отделениин хонишод хамта дээрээ 4900 хурьга абажа, 100 хонин бүриһөө 90.1 хурьга томо болгожо байна. Эдэ үдэрнүүдтэ эхэ хонидой отаранууд зуһаландаа гаргагдажа, бултадаа түбхинэнхэй.

Д. ДОРЖИЕВ.
Хори.

Зунай эхин һара гаража, газар дайда ногоон хүнжэлөөр хушагданхай. Адууһа малай амтан ногооной шэмэ абаха саг ерээ. Энэ жэл хэды хүйтэн хабар болоошье һаа, зулгэ ногоон гаранхай. Багахан бороогой һүүлээр дулаан үдэрнүүд боложо, ногооной ургаса хараа байса һайжараа. Эгээл энэ үедэ отара, гүүртэнүүдээ зунай бэлшээридэ гаргажа, түхэреэн сүүдхэ соо адуулжа, малайнгаа ашаг шэмыень дээшэлүүлхын, һү ехээр һаахын түлөө малшан бүхэн оролдоно.

Хориин аймагай Чесаныи совхозойхид үни хада зунайнгаа бэлшээридэ малаа гаргаад байха ёһотой аал, мүнөө болотор ужагайрһаар. Булагай һаалиин гүүртэдэ ерэхэдэмнай, оройхоншье боложо байгаа һэн. Энээ гүүр, тэрээгүүрээ унашаһан хуушан ухэрэй хашаа харагдана. Тээ баруун захадахи зэргэлээ хашаань нэгэ бага дээрэ ха. Тиибэшье, шэнээр заһабарилһан юумэ харагданагүй, үнгэрһэн жэлэйхеэрээ хэбэртэй. Тус гүүртые эрхилэгшэ Шагдар Доржиев өөрөө үгы, совхозой центр ороһон байжа, гүүртын тоо бүридхэгшэ Валентина Глазковатай хөөрэлдэбэбди.

— Зунай дулаан боложо, зулгэ ногоон гараба даа, һү һаалитнай үдэр ерэхэ тума дээшэлжэ, түсэб даабаряа горитойхоноор үлүүлэн дүүргэхэтнай ааб даа, — гээд һурахада:

— Түсэб дүүргэдэхэншье бэрхэ ааб даа. Үсэгэлдэрэйл зуһаландаа зөөжэ ерээд байнабди. Энэ жэл үбһэ тэжээлээр муу байжа, малнай щадалаар тиимэшэг. Теэлшье, бэлшээриин газар гэжэ оройдоо үгы шахуубди. Энээхэн тохомой зэргэ газарта малаа зэрэнэбди, — гээд, В. Глазкова урагшаа нэмжыһэн тала, дайда тээшэ заана.

Нээрээшье газарын бага бэлэй. Багахан газарта хоёр һаалиин гүүртэ, 4—5 отара байрланхай. Тиибэшье шадаад адуулбал, яһала бэлшээриин газар бии юм. Бэлшээриингээ багада найдана гү, али яанаб? Тус гүүртынхид мүнөөшье болотор һүниин адуулга эмхидхээгүй байха юм. Тус аймагай Хүрбын совхозые абаад үзөө. Үнеэдые һүниин сагта адуулһаар үни болонхой. Тииһэнэй ашаар совхоз һү һаалияр хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ. Майн эхинһээ малаа түхэреэн сүүдхэ соо адуулжа ахилээ һэн. Һү һаалинь эрид дээшэлжэ эхилээ. Майн һүүл багаар хоёр дахин шахуу ехэ һү һаадаг болоод байгаа.

Харин тиихэдэ Булагай гүүртынхидые абаад үзэхэдэ, тад ондоо тоонуудые харуулна. Һаалияа дээшэлүүлхын орондо, бүри доошолуулжа байһан ушар шалтагаан хадаа, нэн түрүүн малаа түхэреэн сүүдхэдэ адуулдаггүйһөө болоно. Мүн тиихэдэ үдэрэй гурба дахин һааха ёһотой аад, мүнөөшье болотор тэрэгаа гээбы даа,— гээд, В. Глазкова хөөрэнэ.

Тус гүүртэдэ искусственна урэжүүлгые тоодоггүйһөө гадна зоотехническэ тоо бүридхэл хэгдэнэгүй. Үнеэдэй хэдындэ бухада ороод, хэзээ тугаллахыень мэдэхэнь бэрхэтэй.

Энэ гүүртэтэй зэргэлээд шахуу Дундадын һаалиин фермэ зөөжэ ерэхэ ёһотой аад, зуһаландаа зөөжэ ерээгүй. Малшадай байха гэр байра хүсэд заһаггүй, задагай зайдан зандаа. Хашаа хорёоншье хүсэд бэлэн бэшэ.

— Дундадын гүүртэ үтлөөдэрһөө зуһаландаа гараха юм,— гээд совхозой хүтэлбэрилэгшэд хөөрэлдэнэ.

Тэндэһээ саашаа модо тухай газарта Сухэ Ринчиновэй түлгэ хонид байрлана. Хамта 570 толгой хонид. Нёдондо жэл хурьгадые эхэһээнь һалгаахадаа, юундэшьеб эрэ эмээрнь илгаагүй юм ааб, тэдэнь мүнөөшье болотор суг ябана. Хэзээ эрэ эмээрээ илгагдаха хонид бэ, мэдэхын аргагүй. Зоотехнигүүд юугээ бодожо ябадаг юм ааб? Зуһаландагайнь байра гэжэ даа, абаха тананггүй муу. Талын дунда табигдаһан гансахан хашааһаа ондоо юушьегүй. Һарабши гэжэ үгы. Хэрбээ бороо, һалхинай болоо һаа, эдэ хонидоо хайшань абаашажа, ухэлһөө абарха юм ааб гэһэн бодол досоо ээлүүдгүй ороодхино.

Хашаагайнь зүүн урда углуудa хүнэй байха багахан модон гэр. Бороо, һалхинай болоо һаа, баһал найдахаар бэшэ. Дүрбэн зүг, найман хизаарһаа һажхи үлеэхээр нүхэ, һүбэ.

Яажашье энэ муу байрада байха зомта даа гэхэдэ:

— Хари даа, хари. Хэрбээ бүхэли зундаа энэ байрада байха болоо һаа, бэрхэл юм байна. Үгы юрэдөө, ноохоо хайшалжа дүүргээд, нэгэ тээшэмнай зөөлгэхэ юм бэшэ гү гэжэ өөрынгөө хара бодолдо һанагшаб. — гээд, хонишон эхэнэр хөөрэнэ.

Шалгалта юу харуулааб

ЗУНАЙ БЭЛШЭЭРИ ДЭЭРЭҺЭЭ

Хэрбээ совховой хүтэлбэринээ эмхидхээгүй байха юм. Мүнөө зулгэ ногооной гүйсэд һайн гараад байһан үе сагта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр оройдоол 4 литр һү һаажа байхадаа, түсэб даабаряа дүүргэхэнь бэрхэтэйхэн гэжэ һанагдана. Июниин нэгэнэй байдалаар энэ гүүртэ гүрэндэ худалдаха түсэбөө арайл гэжэ 66 процент дүүргээд байна. Хамта 244 үнеэтэй Буха табижа үрэжүүлгэ хэгдэнэ. Симментал үүлтэрэй 3 буха бии юм.

— Буханууд һайн, алишье талаараа, — гээд, бүридхэгшэ хөөрэнэ.

Аяар 244 үнеэдтэ — 3 буха. Буха бүхэндэ 75 үнеэ тудаха зэргэтэй болоно. Эгээл тиимэһээ үнеэдэй олоороо һубайрха ушар үзэгдэнэ. Зоотехническэ ёһо гуримаар нэгэ бухада 25—30 үнеэн байхадаал таараха бшуу.

Энэ гүүртэдэ яахадаа искусственна үрэжүүлгые тоохогүй болоо юм, али урдань искусственнаар үрэжүүлдэггүй байгаа юм гүт гэһэн асуудал табигдаба.

— Искусственна аргаар үрэжүүлдэг лэ байһан юм бээ, теэд юундэшье тэрэнээ орхижорхёо агшаб. Үрэжүүлтэ хэхэ техник олдоногүй гэлдэгшэ һэн, тэрэ мэтээр лэ болитдоһон байгаа.

Малшадай байра байдалда горитойхон анхаралаа хандуулдаг һаа, тэдэнэй ажал хэрэгынь нилээд амжалтатай ябаха һэн.

Мүнөө түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй хахад дүүрүүтэй байна. Тиин гэһээ совхозой зарим гүүртэ, отара зунайнгаа бэлшээридэ гараадүй байха юм. Һү гүрэндөө тушааха даабаряа совхоз оройдоол 68 процент дүүргээд байна. Аягүйдөөл һаа, түсэб дүүргэгдэхэгүйдөө болохо.

Эгээл мүнөө, зулгэ ногооной гараад байхада, малаа үдэр, һүнигүй манан адуулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, һү ехээр һааха гээшэ малшан бүхэнэй нангин уялга.

Малшадай зуһаландаа гараад байхада, тэдэниие культурна талаарнь хангаха тон шухала. Мүнөөхэн үедэ Чисаанын совхоздо энэ талаар юушье хэгдээгүй байна. Саашадаа малшадай байдалдань, ажал хүдэлмэридэнь горитой анхарал хандуулагдаха аабза гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ найдагдана.

В. АБИДУЕВ,
«Удинская новь» газетын корреспондент.
Р. ЦЫДЫПОВ,
манай тусхай корр.

БАДАРҺАН ҮҮСХЭЛ БУУРАДАГГҮЙ

Арадай ажахые хүгжөөхэ, арад зоной ажана байдал һайжаруулха асуудал партимнай зүбшэн хэлсэбэ. Шэнэ табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүд баталан абтаа. Тэрэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ ямар туһа нэмэри оруулха, юу хэжэ шадахабибди,— гэжэ Антонина Федоровна бригадынгаа гэшүүдһээ асуугаа һэн.

Ямар туһа нэмэри оруулха, юу хэжэ шадаха? Иимэ асуудал олон хүнэй толгой соо түрөө, һанаа сэдьхэлыень зобоогоо ёһотой. Би юу хэжэ шадаха биб, ямар туһа хүргэхэбиб. Табан жэлэй түсэб бүгэдэ арадай бэелүүлхэ түсэб. Партиин түсэб — арадай түсэб гэһэн үгэнүүд тон удха шанартай, олон юумэ тайлбарилжа үгэнэ. Тэрээниие бэелүүлхэ гэжэ хүдэлмэришэн бүхэнэй оролдоо, арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглээ һаа, бүгэдымнай амжалта түйлагдаха, түсэбнай бэелүүлэгдэхэ. Теэд, тусхайлан бидэнэр юу хэжэ шадахабибди?

Электромеханическа цехэй А. Ф. Наливко гэгшын даадаг бригадын гэшүүд игэжэ хөөрэлдөө, иимэ асуудал урдаа табяа. Табиһан асуудалдаа тоб гэмэ харюу үгэхэ, бригадынгаа урдахи зорилго тодорхойлхо хэрэгтэй болобо. Энэ бригадынхид цех соогоо дэмы суурхаагүй, үйлэдбэриин түрүүшүүл гэжэ миин магтуулаагүй байха. Коммунис ажалай нэрэ солотой бригадынхид даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг, һайн шанартай продукци бүтээдэг. Тиимэһээ нэрэ солотой, суутай болонхой.

Тус бригадынхид арга боломжоёо хаража үзөөд, ажалайнгаа нормо 10 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн үүсхэл гаргаа. Тэдэнэр электродвигательнуудай нэгэ шухала часть — статорнуудай схемэ гагнадаг элшын хүсэ дамжуулха проволоко тусхай лентээр оройдог юм.

— Энэ ажал орёо оньһон юм, шадабари, дүй дүршэл гаргаха, нарин һайнаар утаһа оройхо, гагнаха хэрэгтэй болодог, — гэжэ цехэй начальник нүхэр Чекалов хөөрэнэ. Теэд тэдэмнай уран гартай, оролдосотой хүдэлмэришэд. Цехэй участок, бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ шалгаржа гараа. Съездын боложо байһан үдэрнүүдтэ шэнэ үүсхэл гаргаад, бүтээһэн ажалай түлөө үгтэдэг түлөөһэ бага болгохо гэжэ бусад бригада, участогуудай коллективүүдые уряалһан байна.

Шэнэ, һайн үүсхэл далитай болоһон мэтэ хаа хаанагүй «ниидэн» тарадаг. Ямар нэгэ түрүү хүнэй, бригадын гаргаһан үүсхэлые олон хүн, бүхы коллективүүд дэмжэн абажа, бүгэдын хэхэ ажал, хэрэг болгодог. Энээн мэтэ А. Ф. Наливкын хүтэлбэрилдэг бригадын үүсхэлые цехэй бусад бригаданууд, ондоо цехэй хүдэлмэришэд дэмжээ. Мария Михайловна Фоминагай даадаг шэрдэгшэдэй бригада эгээл түрүүлэн ажалай нормо, түлөөһэ хаража үзөө. Тиихэдээ абадаг түлөөһэ хуушан хэмжээгээрнь үлөөгөөд, ажалай бүтээсэ 7 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээ. Электродвигательнуудые хабсаргадаг Иван Николаевич Мирошниковой хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригада ажалайнгаа бүтээсэ жэл соо 2100 нормо-часаар хороохоһон гэхэ гү, али 10 процентээр дээшэлүүлһэн байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэһэн түрүү бригадануудай үүсхэл цехэй профсоюзай комитедэй заседани дээрэ һайшаагдаад, тэрэниие дэмжэхэ тухай дурадхаһан юм. «Электромашина» заводой ондоо цехүүдэй бригада, участогууд ажалайнгаа нормо хаража үзөөд, үйлэдбэриин зарим процессүүдые урдань хараалагдаһанһаа бага саг соо бүтээжэ шадаха байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Антонина Федоровна Наливкын бригада апрелиин нэгэнһээ ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлээ. Тэдэнэр урдань бага нормотой байгаа бэшэ. Тэрэниие саг болзор соонь һайн шанартайгаар дүүргэхын тула мүн лэ бэлэдхэл, шадабари, дүй дүршэл хэрэгтэй болодог байгаа. Теэд хэжэ байһан ажалаа һайнаар шэнжэлжэ хараха, арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхэ эрилтэ мүнөө табигдана. Статорнуудай схемэ холбон гагнадаг энэ бригада хүдэлмэриин сагай минута, секунда бүхэниие ашa туһатайгаар хэрэглэхэ тэмсэл эмхидхээ.

— Ажал бүхэн өөрын илгаатай, «нюусатай» гэжэ һанагшаб, —гээд Антонина Федоровна хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Бидэшье иимэ «нюусатайбди». Үлүү ехээр хөөрсэгэнэхэ, үлүү ябадал хэхээ болинхойбди. Хэрэгтэй материалаа эртээнһээ бэлдэжэ, дутэ газарта таарулан табинабди. Ажалайнгаа оншо олоходо шадаабди гээ һаа, һайрхажа хэлэнэ бэшэб. Яаран тэбдэнгүйгөөр хүдэлхэдэ эсэбэритэй бэшэ, бэедэ амар, хэрэг бүтээсэтэй. Игэжэ ажаллахадаа бидэнэр өөһэдынгөө хүсэ шадал арьбалнабди, нормо дээшэлүүлхэ арга олообди.

Дүй дүршэлтэй болоһон, ажалайнгаа оншо олоһон тус бригадынхид хүдэлмэриин сагые ашa туһатайгаар хэрэглэжэ, ехэ бүтээсэ түйлана. Бригадын 13 гэшүүд бултадаа мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ байдаг. Түрүүшээр 5—6 хүнһөө бүридэһэн байгаа һаа, электродвигательнуудые бүтээхэ даабариин ехэ болохо бүри тэдэнэй тоо олошороо! Бригадын гэшүүд булта эхэнэрнүүд, олонхинь 7—10 класс дүүргэһэн залуушуул. Валя Богоутинова, Света Малышева, Женя Старостина һаяшаг эндэ ажаллахаар ерээ. Хэдыхэн һара соо мэргэжэлээ шудалжа, үнинэй хүдэлмэришэдһөө дутуугүй һайнаар ажаллана. Антонина Федоровна цехэй эмхидхэгдэжэ, түрүүшын продукци үгэжэ эхилһэн сагһаа бригада даажа ябаһаар. Тэрэ олон залуушуулые хүмүүжүүлжэ, дүй дүршэлдөө һургаа. Лидия Масюкова, Женя Старостина, Юлия Яковлева болон бусад бригадиртаяа хамта хэдэн жэл соо ажалай оншо шудалаа, баян дүй дүршэлөө залуу нүхэдтөө дамжуулан үгэжэ байдаг.

Бригада һарадаа 190 электродвигателиин схемэ холбон гагнаха даабаритай. Тэрэнээ ходо болзорһоонь урид дүүргэдэг. Ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ үүсхэл гаргаһанай һүүлээр үдэртөө 10 двигателиин схемэ гагнахын орондо 12 электродвигателиин схемэ холбодог болоо. Завод мүнөө хэдэн түхэлэй электродвигатель бүтээнэ, тэдэнэй зариманиинь ондоо оронуудта эльгээгдэдэг. Түрүү бригадынхид ямаршье даабари абахадаа, болзорһоонь урид, һайн шанартайгаар бүтээдэг.

Ондоо гүрэнүүдтэ эльгээгдэхэ хорёод электродвигатель май соо бүтээгдээ. Тэдэнэй шанарынь һайн, эрхим һайн гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэнхэй. Дүй дүршэлтэй, ажалдаа ямаршье голодоһо гаргадаггүй гагнууршад Антонина Федоровна Наливко, Юлия Яковлева, схемэ холбогшод Мария Бердютина, Женя Старостина гэгшэд харюусалгатай энэ даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа.

Шэнэ табан жэлэй туршада промышленностьда ажалай бүтээсэ 33—35 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ партиин XXIII съездын Директивэнүүд дотор хараалагданхай. Партиин хараалһан түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ туһа нэмэрээ оруулахасаха, хүсэ шадалаа зориюулха гэһэн һанал эрмэлзэлгэтэй түрүүшүүл эдэбхи үүсхэл гаргажа, ажалайнгаа бүтээсэ болдотоор дээшэлүүлжэ байна.

С. БАРДАМОВА.

Далижаһан дальбараанууд

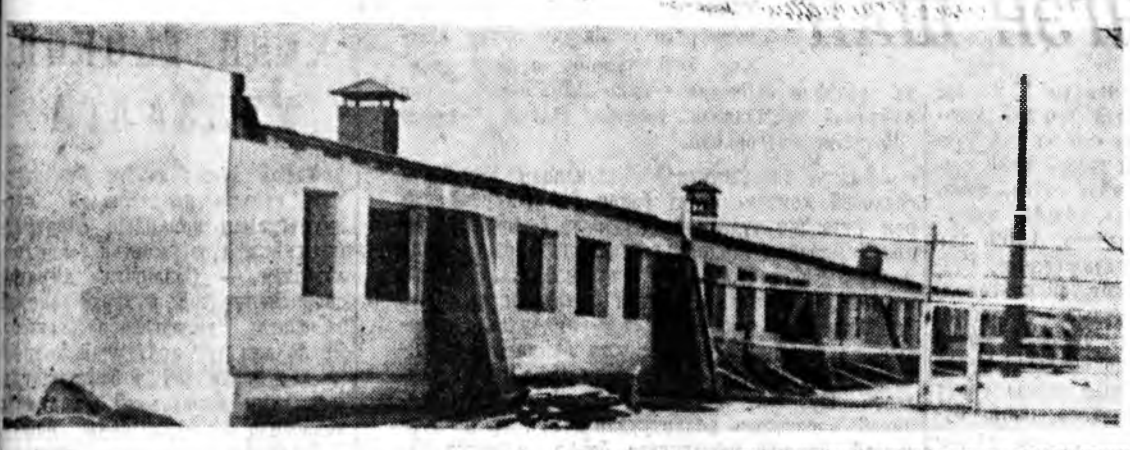

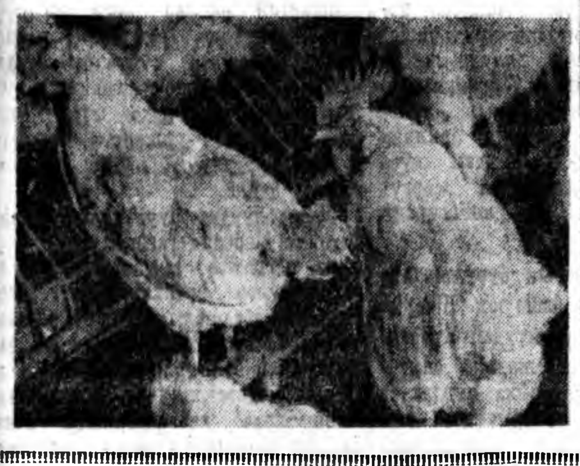

ТОРИИН АДАГ. Эдэ зурагуудай нэгэндэ инкубаторна станциин оператор Мария Тапхаевна Цыденовагай дальбараануудые гар дээрээ бөөмэйлэн баряад байһаниинь харагдана. Үнгэрһэн хабар иимэл дальбараанууд Ториин станцида хэдэн мянгаадаараа дэгжээгдээ һэн.

Дальбараанууд далижуулагдажа, эндэхи Ториин совхозой тахяагай фермэдэ үгтэдэг. Тиигэжэ олон жэлдэ баригдаһан хуушан тахяануудай орондо сагаан үдэтэ шубууд асарагдажа, шэнэлэгдэжэ байдаг. Ториин совхозойхид энэ станцида олон дальбараа дэгжээжэ, жэл бүридэ үндэгэ гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Тэрэнһээ гадна, тахяагай мяханшье ехээр тушаагдана.

В. ПАНОВОЙ фото.

Бодожо үзэхөөр болоһон хэрэг

Буряад республикымнай нютаг бүхэндэ клубууд, соёлой ордонгууд бии ха юм. Теэд эдэмнай хаанаб даа нэгэ угаүу тохойдо мартагдашаһан ямар нэгэ занха зайдан гэр бэшэ бшуу. Газаа дособооһоньшье харахада зариманиинь түхэл маягаар дорьбогүйхэншье һаа, эдэмнай хүн зонойнгоо соёлой эрилтые хангаха түсэбтэйгөөр баригдаһан байха. Эсэтэрээ ажал дээрээ хүдэлөөд ерэһэн арад зон, үдэшэнь гоё һайхан хубсаһа хунараа үмдөөд, гар хүлэйнгөө шүрбэһэ шандааһа гэнилгэдэг, сэдьхэл зүрхэеэ, тархи толгойгоо сээлмээдэг гээшэ ааб даа. Теэд мүнөөдэр нютагуудаймнай сэнгэдэг энэ байшангууд хэр зэргэ тэдэнэйнгээ эрилтые хангана гээшэб гэжэ хөөрэлдөөд, һүүлээрнь өөрынгөө һанамжа дурадхалнуудые хэлэхэ дуран хүрэнэ.

Нилээд олон газарта нютагай клубууд барилгынгаашье, гоёолтынгоошье талаар ехэхэн дутагдалнуудтай байна. Наада захыень абаад үзэхэдэ, хэнэйшье мэдэһээр, хуушанай клубууд ерэһэн артистнарай болоод өөһэдынь уран һайханай кружогуудта хабаадагшадай хубсалха, июураа будаха таһалгагүй байдагынь мэдээжэ. Байгаашье һаа, хори-гушан хүнэй багтахаһаа байтагай хоёр гурбан хүнэй арай гэжэ һуугаад ажал хэмээр таһалгатай байха. Уужам аад. шэнээршье баригдаһан Соёлой ордонгуудта эдэ дутагдалнууд ушарна. Жэшээнь, Ноёхоной (Сэлэнгэ), Улаан-Оронго (Ивалга) Шэбэртын, Ара-Хэрээтын (Бэшүүр) гэхэ мэтэ клубууд артистнуудай нааданайнгаа урдахана бэлэдхэлээ хэхэ таһалгагүй. Тиимэ тулань артистнууд сценын ара талын хүйтэгын саана хубсаһа хунараа үмдөөд, наадаһай дүүрэтэр амияа татангүй бохиножо һууха зэргэтэй болодог. Үгышье һаа, дүтын айлда нюураа будаад, хубсалаад, клубай сонхоор харайжа ябаһаар унаха дуһаха саг болодог. Энээниие түрүүшын ээлжээндэ хаража үзэмөөр дутагдал.

Нютаг бүхэнэй ехэ олон клубуудай ендэрынь даншье һаа «жааханууд байна. Шэнээршье баригдаһан зарим клубууд иимэрхүүл зураг харуулхаа һанаха юм. Энэ ямар юумэн дээрэһээ болоно ааб гэхэдэ, клубые барюулжа байһан нютагайнь хүтэлбэрилэгшэд, суглаа хурааладаа хэхэдэнь уужам байхын тулада, ендэрэйнгээ талмай хаһажа, харалгынгаа зал ехэ болгоно бэшэ аа гү гэжэ заримдаа һанахаар. Энээн тухай бодожо үзэмөөр. Мүнөөмнай улад зоной али бүхы эрилтэ улам дээшэлжэ байһан үе. Тиимэ тула клуб барилгын үедэ соёл болбосоролойшье эрилтэ мартагдаха ёһогүй. Түбаймнай театрнуудай артистнар эдэ клубуудтаа дадашаһан тула наадаяа табижал гараха ушартай болодог. Томо томо хатарай ба дуунай ансамбль гү, али театрнууд республикадамнай ерэжэл байдаг. Тэдэниие хүдөө нютагайхидтаа уриха аргагүй байһамнай халагламаар. Тиимэ дуу хатарай ансамбльнуудые гансал хотымнай ажалшад хараад лэ үлэшэнэ бшуу. Ендэрнүүдэй жаахануүд болоод набтархануүд дээрэһээ театрнуудай абажа ябаһан шэмэг зураг булта тэндэнь баггангүй байхадаа, нааданай шанарынь ехээр доошолдог байна.

Ехэ ехэ ендэртэй, хубсалдаг таһалгатай томо томо Соёлой байшангуудые заал һаа бариһ гэжэ хэлэхэеэ һанагданагүй. Шэнэ шэнэ барилгануудые барихадаа, мүнгэ алтаяа алмаха манай нангин уялга. Энээн тухай партиин XXIII съезд дээрэшье нилээд хэлэгдээ һэн. Зүгөөр клубуудые барюулдаг, мүн баридаг хоёр эмхи зургаанууд хараа түсэбөө табихадаа, иимэрхүү юрын асуудалнуудые һанаандаа мартаагүй һаань, һайн бэлэй.

Хэрбээ шулуун клуб барюулбал, ендэр дээрэнь хоёр-гурбан зэртэшээ багануудые хүндэлэн модотойгоор тааруулжа хэбэл дээрэ байдаг. Харин модон клуб барюулдаа һаа, ендэрыень штукатурдангүй орхёо һаа дээрэ.

Саашань клубуудай дособоохи талые абаад үзэе. Энэ талаар одоол олонхи клубууд гоёолто шэмэглэлтэгүй хооһон зайдан байдаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ зун болотор (урдань Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз байгаа. Харин мүнөө Яруунын совхозой отделени болонхой). Энэ отделениин клуб хуушанай томо гэгшын модон морёор лэ шэмэглээтэй байгша бэлэй... Харин мүнөө тэрэнээ хүдөө тээшэнь бэлшээгээ бэшэ ха гү... Бэшые тоолоод яахамнайб, юрэдөө клубые даагшанар энээн тухайгаа ойлгожо, юу хээгээ өөдэнь татана бээ! Суглаанай гү, али артистнарай ерэхэдэ, суургаяа торшогонуулдаг клубуудые хүтэлбэрилэгшэд үсөөн болоо һаань, һайн байгаа. Клубта хүдэлдэг зонһоо, илангаяа тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэһээ ехэл юумэн дулдыдадаг. Чисаанын Загаһата нютагайхидай соёлойнгоо ордондо хайша хэрэгээр хандадаг байһан дээрэһээнь, республикымнай эгээл томо шахуу байшан үтдөөгүүр үнэһэн тоборог болошоһон байгаа һэн.

Харин Юрөөгэй, Ульдургын, Санагын Далахайн г. м. Соёлой ордонгууд жэлэй дүрбэн сагта холодоо дулаан амисхалтай байдаг. Тэдэнһээ жэшээ абая, соёл культурын ажалшад!

Дээрэ дурсагдаһан дутуу дундануудые, һанамжа, дурадхалнуудые хараада абамаар гээшэ аа гү гэжэ һанаһан дээрэһээ, жэлһээ жэлдэ хүдөө нютагуудаар ябадаг хадаа өөрынгөө ажаглалтануудые бэшэбэб.

Буянто АЮШИН,
Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша.

РЕДАКЦИЬАА: мүнөө хото хүдөөгэй хүн зоной байдал һуудал һайжаржа, соёл болбосоролынь улам дээшэлжэ байна. Шэнэ габан жэлэй туршада ажалшадай байдал улам һайжарха.

Мүнөө республикын хүдөө нютаг бүхэндэ соёлой эмхи зургаанай ямар нэгэн гуламта бии. Хоёр жэлэй соёлой добтолгын үедэ үшөө олон баригдахаар хараалагдаһан, баригдажа эхилһэнүүдыньшье олон. Тиимэһээ Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Буянто Аюшин тон зүб, тон шухала асуудал табижа байна.

Газаа талань гоё һайхан, бүхыдөө хүдөө һууринай архитектурна түсэбтэй тааралдаһан, гоёолсоһон байха ёһотойнь баһа ойлгосотой ха юм. Мүн зосоохинень ехэ бодомжотойгоор, наада, концерт табихада таарамжатай, хамһабариин элдэбын таһалгануудыень зохид соонь хэлсэхэ гэхэ мэтээр автор тон зүбөөр бэшэнэ. Ондоогоор хэлэхэдэ, клуб, соёлой байшангуудые барихадаа хүн бүхэн өөрынгөө һанаагаар, дураар проект зохёогоод бариха бэшэ, харин нэгэ газарһаа тэрэниие зохёодог болоо һаа, һайн байгаа. Хүдөөгэй соёлой эмхи зургаануудай барилгые нэгэ захатай болгохо, нэгэ эзэтэйшье бэшэ һаа, ядахын сагта нэгэ газарта, жэшээнь, соёлой министерстводэ мэдээ бүридхэлтэй болгоо һаань, энэ хэрэгтэ ямар нэгэ гурим бии болохо һэн. Үнэндөө хараад үзэе. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин нэгэшье барилга тон һайн (хэды дахин зүбшэһэн) проектгүйгөөр эхилдэггүй ха юм. Жэшээнь, хонидой типовой барилгые байхын барааһаар, бүрэг бараг гүүлээд баридаггүй ха юм даа. Теэд, хүдөөгэй клубай барилгада юундэ иимэ хайхарамжагүйгөөр хандаха ябадал гаранаб?

Соёл гэгээрэлэй барилга хэхэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудай, ба предприятинуудай эдэбхи үүсхэл гаргадагынь ехэ һайшаалтай. Энээниие олониитэ дэмжэхэ ёһоороо дэмжэнэ, саашадаашье дэмжэгдэхэ байна. Зүгөөр, эдэ һайн үүсхэлшэдтэ проект зохёохо талаар туһалха гээшэ тон шухала. Тиимэһээ соёлой министерство түрүүтэй энэ хэрэгтэ һаналаа табиха, проектнэ организацинуудта энэ хэрэг даалгалсаа һаа, ямар юм.

Октябриин революциин 50 жэлэй ой газаа орошобо. Энэ ехэ һайндэртэ республика дотор хаа хаанагүй бэлэдхэл ябажа байна. Соёлой эмхи зургаануудшье ехэ бэлэдхэл хэжэ эхилээ. Энэ үедэ соёлой барилга тухай асуудал шиидхэхын тулада хөөрэлдэхэ зуураа, мүн эдэнэй хүдэлмэри һайжаруулха, аша үрэтэй, дэлисэтэй болгохын тулада оролдохо, бодомжолхо саг тулаа. Клуб, ордонуудта залуушуулай дунда хэн хүдэлмэри ябуулхаб, ямар мэргэжэлтэ эдэ эмхи зургаануудта хүдэлхэ ёһотойб гэһэн асуудал шиидхэлсэхэ шухала. Тиигээгүй сагта залуушуулай хүдөөһөө город руу тэгүүлхэ ябадалые зогсооохонь бэрхэтэй. Хүдөө нютагуудта ябуулагдаха соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин эдэ асуудалнууд тухай уншагшад һанамжаяа хэлэхэ аабза гэжэ редакци найдана.

ЗЭДЭЛЖЭЛ БАЙГ ДУУ ХҮГЖЭМ!

Илангаяа хабарай тарилгын үедэ, хониной ноoһо хайшалалгын урда тээхэнэ зүрхэ сэдьхэлээ сэлмээжэ, ямар нэгэн наада хараа һаа гэжэ һанажа байгша һэмди. Тиигэжэ байтарнай Буряадай филармониин хэдэн артистнууд манай Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоздо ерэжэ, ехэ һонирхолтой наада табяад ошоо. Тэдэнэй тоодо РСФСР-эй габьяата артист Ц. Хоборков, Буряадай АССР-эй габьяата артист Вл. Бамбацыренов, Ц. Дугарова, Ц. Шаглаев болон бусад болоно. Тэдэнэр гоё һайханаар дуулаа, дуу хүгжэмэй удхые ойлгуулан хөөрөө. Эдэ дуушад өөр өөрын шагнагшадай баясамаар репертуартай юм байна. Тиигэбэшье зарим дуунуудаа шэнэлжэ байхаар гээшэ аабза. Цырендоржо Шаглаев дуу дуулахаһаа гадна, буряадайнгаа хуур лимбэ дээрэ наадажа маанадаа баясуулаа. Гансашье дуу хүгжэм тэдэ гаргаагүй гадна буряадайнгаа уран зохёолшодой рассказуудые болоод шүлэгүүдые хурсаар уншаа.

Энээнһээ хойшо хододоо манайдаа ябажа хүгжэм дуу зэдэлгэжэ байгыт гээд захяа захия!

Н. АРАНЖУРОВ, Т. ДОРЖИЕВА, А. ДОРЖИЕВ, Р. ЦЫРЕЖАПОВА — «Знамя Ленина» колхозой гэшүүд.

СОРОБХИЛЬОН ДҮЛЭН БҮ ЗАЛИРЬАЙ

АРАДАЙ ТЕАТР

Хоёр-гурбан жэлэй саада тээ Барханай арадай театр ажал хэрэгээрээ суутай байһан. Тиихэдэ дүй дүршэлтэй болоһон Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ Радна Ешонович Ешонов тус театрые хүтэлбэрилжэ, режиссёроор ажаллажа байгаа.

Арадай театрай ендэр дээрэ хэдэн олон пьесанууд, зүжэгүүд табигдаһан байна. Жэшээнь, эдэ зүжэгүүдэй тоодо буряад уран зохёолшодой томо зохёолнууд «Будамшуу», «Сэсэгма», «Шудхэртэй сүндүүг» болон бусадшье ороһон байха. Тиихэдэ театр гансашье һууринайхидаа хангадаггүй, харин эдэ зүжэгүүдээ аймагай бэшэшье ажахынуудта табигша бэлэй. Арадай театрай артистнар Улаан-Үдэ хотодо зүжэг наада харуулһан байнад. Тэдэнэй хүдэлмэри республикын театрай ендэр дээрэ үндэр сэгнэлтэ абаа һэн.

Зүгөөр һүүлэй жэлнүүдтэ энэ театрай дүлэн «унтаржа» эхилһэн байгаа. Эгээл энэ үедэ Зүүн-Сибириин культурын институдай дипломантка Нина Токуренова Барханай арадай театрта режиссёроор эльгээгдээ һэн. Тэрэнэй дипломно хүдэлмэринь «Соёлма, Баташулуун» гэжэ Чойжинима Гениновэй (РСФСР-эй арадай артист) гурбан акттай арадай туужа байһан юм.

Тэрэ үедэ Нинын урда тон харюусалгатай зорилго табигдаад байгаа. Бүхы хүдэлмэри шэнээр эхилхэ хэрэгтэй болобо.

Колхозой партийна, комсомолой организациин нютагай интеллигенциин, театрай соведэй болон артистнуудай туһаламжаар Нина энэ зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаа.

Тарашаһан «артистнуудые» дахин суглуулжа, театрай коллектив байгуулха хэрэгтэй болобо. Энэ коллективтэ тон олон мэргэжэлтэй хүнүүд оролсоо һэн. Жэшээнь, тэдэнэй тоодо Д. Б. Ринчинова, Б. У. Раднаев, В. Э. Бальжиев, Б. Д. Будаева, (Баргажанай дунда һургуулиин багшанар), Б. С. Гармаев, Г. М. Яковлев, Л. Б. Цыремпилов (колхознигууд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд), З. Ш. Номшиева, С. М. Раднаева хэлхеэ (холбооной таһагай хүдэлмэрилэгшэд), А. П. Пиртанова(хүүгэдэй саадые даагша) болон бусад олон оронод.

Бата бэхи коллектив эмхидхэхын тула тон ехэ оролдолго хэрэгтэй байһан юм. Түрүүшээр багахан концертнүүдые бэлдэжэ, театрай коллектив колхознигуудай урда концерт табижа эхилээ. Энэ һайн һайхан үүсхэлыень малшад, механизаторнууд болон нютагай хүн зон ехэл баяртайгаар, халуунаар угтабад. Иигэжэ богонихон болзор соо Нина Токуренова коллективэйнгээ гэшүүдтэй һайса танилсажа, энэ жэлэй март һарын хуушаар одоошье (халуунаар ажаллажа эхилбэ. Коллективыншье энээниие дэмжэжэ, хамтаараа хэшээл оролдолгоёо гаргаа.

Энэ бүхы ажал хүдэлмэриинь дүнгүүд иимэ: театрай коллектив февраль һараһаа хойшо холын отаранууд ба гүүртэнүүдтэ ошожо, 14 концерт малшад, хонишодто харуулһан байна. Һүүлшын хоёр һарын турша соо театрай коллектив Дэрээнэй, Хурамхаанай совхозуудай, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ажалшадай урда концерт харуулба.

Малшад болон механизаторнууд арадай театрай табиһан Даши Рабдан Батажабайн «Дулма бэригэнэй аашa» гэжэ нэгэ акттай пьесые һонирхон хараба.

Энэ ехэ хүдэлмэри ябуулжа байхадаа арадай театрай гэшүүд Ч. Гениновэй «Соёлма, Баташулуун» гэжэ гурбан акттай зүжэг табиха гэжэ шиидэбэ. Энэнь тон хүшэр хүдэлмэри байшоо. Энээндэнь олохон юумэн дуталдаа. Жэшээнь, костюмууд, паригууд дуталдана. Уран зураг, хүгжэмэй ноото гэхэ мэтэ олон тооото юумэн хүсэлдөөгүй. Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай драмын театрай уран зураашa Ф. С. Гергесов барханайхидта тон ехэ туһа хүргөө.

— Урдамнай тон ехэ, хүшэр хүдэлмэри байһан юм. Нютагайхидайнгаа урда харюусалгатай байһанаа бидэнэр бүгэдэ мэдэрһэн байнабди. Иимэл дээрэһээ хүдэлмэриингөө һүүлээр үдэшэ бүри клуб соогоо сугларагша бэлэйбди. Иигэжэ хоёр-гурбан һарын турша соо ажаллаабди. Бидэнэр тон анхаралтайгаар, оролдосо ехэтэйгээр хүдэлжэ гараабди,— гэжэ Барханай дунда һургуулиин багша Б. У. Раднаев хөөрэнэ.

Бүхы ажалнай режиссерһоо сум дулдыдана ха юм даа. Театрай дэргэдэ 20 гаран хүн хүдэлнэ. Ондо ондоо эрилтэтэй, эрмэлзэлгэтэй, һанал бодолтой хүнүүд. Зүгөөр манай Нина маниие амжалтада далижуулжа шадаа. Хүшэр хүндэ байдал, алдуу эндүүнүүд, дутагдалнууд дайралдаһан юм. Тиигээшье һаань, бидэнэр эдэ дутагдалнуудаа үдэр бүри заһажа ажалладаг байгаабди,— гэжэ колхозой пилорамщик, арадай театрай артист Ц. Я. Очиров хөөрэнэ.

Зүб даа, тон ехэ ажал хүдэлмэри хэгдэнхэй. Барханайхид иигэжэл ажаллаһанайнгаа аша туһаар Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай самодеятельностиин харалга дээрэ эрхим һайн концерт харуулаа. Гэхэтэй хамта барханайхид бүхы һайндэрнүүдые имагтал концерт-концертнүүдээр угтаһан байна.

Мүнөөдөө театрай дэргэдэ агитбригада эмхидхэгдэнхэй. Энэ агитбригада механизаторнууд болон малшадые концертнүүдээр хангахаһаа гадна, тэдэнэй дунда КПСС-эй XXIII съездын материалнуудые үргэнөөр ойлгуулжа үтэнэ.

Г. РИНЧИНО.

Закарпатида минеральна үнэтэ уһатай аршаанууд олон юм. Зураг дээрэ: нёдондо нээгдэһэн «Солнечное Закарпатье» гэжэ санаториин бүлэг амарагшад (зүүн гарһаа) Кемеровскэ областиин Белово городой Мария Самойловна Романовская, Киев городой Диина Федоровна Шевченко, Омск городой Нина Федоровна Назарова гэгшэд хөөрэлдэжэ һууна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗАГАҺАН ЭДЕЭН ЭЛБЭГЖЭХЭ

Шэнэ табан жэл соо загаһа олзоборилгые, загаһаар эдеэ бэлдэлгые хүгжөөхэ тухай СССР-эй Загаһанай ажахын министр Александр ИШКОВОЙ АПН-эй корреспонденттэй хэһэн хөөрэлдөөн

Министртэй хөөрэлдэхэдөө ханада үлгөөтэй карта хараад һуубаб. Тиихэдэ Александр Ишковшье хаа яахан карта харуулжа байжа, һанал бодолоо дэлгэнэ. Хойто мүльһэн далайһаа Антарктидын арье хүрэтэрхи нэлэнхы ехэ газад далайда загаһа олзоборилдогыемнай харуулһан тэмдэгүүд карта дээрэ бирайна.

— Дэлхэйн океан далайдахи кит ба янза бүриин загаһанай 84 шахуу процентые совет загаһашад баридаг юм,— гэжэ Ишков хөөрэнэ.— Гансахан 1965 ондо гүрэндөө 58 миллион центнер загаһа үгөөбди. Дабһалагдаагүй, мүн хүргэгдэһэн загаһа үйлэдбэрилэн гаргалга нилээд нэмээ.

Нүхэр Ишков нэгэ иимэ тон һонин жэшээ дурдаба: 1958 онтой сасуулхада, нёдондо жэл загаһа олзоборилго хоёр дахин ехэ болоһон байна.

—Эдэ жэлнүүдтэ загаһа бариха оньһон зэбсэгэй һайжаруулагдаһанай ашаар иимэ амжалта түйлагдаа,— гэжэ министр хэлэнэ.— Манай флот загаһа бэдэржэ мүн олзоборилхо мүнөө үеын түрүү зэбсэгтэй томо онгосонуудһаа бүридэнэ. Бүхы совет онгосонууд рефрижераторна түхеэрэлгөөр хангагданхай. Хэдэн һарын турша соо портдо зогсонгүй, далай дээрэ ябажа загаһа баридаг.

Траулер, сейнер, кит бариха онгосо, үйлэдбэри болон ашаа тээлгын рефрижераторнуудые совет загаһашадта Эсэгэ ороноймнай судоверьфнууд гол түлэб бүтээжэ үгэдэг. Теэд загаһа олзоборилгын, манайда айхабтар түргэнөөр хүгжэдэг дээрэһээ зарим онгосонуудые хилын саана захидаг байнабди.

Тиихэдэ тамардаг томо заводууд (жэшээнь: «Совет Украина» гэжэ кит агнадаг бааза, «Андрей Захаров» гэдэг загаһа консервэлдэг завод) СССР-тэ бүтээгдэнхэй.

...«Андрей Захаров». 1959 ондо Ленинградай Адмиралтейскэ завод энэ томо онгосые бүтээжэ туршалгын тамаралгада ябуулхадань, би хабаадалсаһан хүм. Тиихэ үедэ загаһа консервэлдэг түхеэрэлгэтэй гансахан лэ онгосо байһан юм. Мүнөө «Андрей Захаровһаа» ондоо иимэ түхэлэй олон онгосо бүтээгдэнхэй. Тэрэ онгосын цехүүдэй түхеэрэлгэнь газар дээрэхи консервын заводуудайхиһаа юугээрээшье илгардаггүй. Хүдэлмэришэдэй уужам һарууль байранууд, эдеэлхэ газар, библиотекэ болон уншалгын зал, киногой зал, больницын байһые һананаб.

— Гэртээ байһан шэнги түбхинэнхэйбди, эрьедэ үсөөн гарахал байхабди,— гэжэ тиихэдэ капитанай туһалагша намда хэлээ һэн.

Тамардаг баазанууд Атлантикада, Энэдхэгэй болон Номгон океануудта загаһа агнадаг хэдэн мянган совет загаһашадай «түрэл эрьен» болонхой. Загаһашад бариһан загаһаяа баазада абаашадаг, тэндэһээ эдеэ хоолой зүйл, түлишэ абадаг, профилакторидо амардаг... Тиигээд лэ дахин далайда гарадаг.

XXIII съездын Директивэнүүд дотор иимэ мүрнүүд бии:

«Загаһаар буйлуулһан эдеэ, илангаяа амиды, хүргэгдэһэн загаһа филе, балык ба кулинарна зүйлнүүдые бэлдэлгэ түргэн хүгжөөхэ. Дэлхэйн уһан далайнууд доторхи олзоборилгын шэнэ районуудые, агнууриин газарнуудые шэнжэлэн ашаглаха, дотоодын уһануудта загаһанай ажахы ехээр хүгжөөхэ, ашаг үрыень улам дээшэлүүлхэ.

Мүнөө сагай түхеэрэлгөөр хангагдаһан, загаһа агналгын флодой суднануудай тоое 2,5 дахин тухай олон болгохо.Загаһа зөөдэг портнуудай хаба хүсые 50—60 процентээр нэмээхэ.

Холодильнигуудай, һэрюун складуудай багтаамжые 1,7 дахин үргэдхэхэ.

Мал ажалда шухала мяха-яһанай, загаһанай гурил, тэжээлэй дрожжо, тэжээлэй витаминуудые бүри ехээр үйлэдбэрилэн гаргадаг болохо».

Эдэ мүрнүүд дотор совет загаһашадай табан жэлэй даабари тодорхойлогдонхой. Хэды мүр юм ааб гээд минии тооложо байхые хараад, министр энеэбхилэн:

— Директивэнүүдэй мүр бүхэн тухай бүхэли ном бэшэхээр даа,—гэбэ.

— Нэгэдэхи ном соогоо юун тухай бэшэхэ байгаабта?

— Загаһа олзоборилгые ехэ болгохо тухай. Табан жэлэй туршада 85—90 миллион центнер загаһа, далайн бусад амитадые бариха байхабди. Далайн амитадһаа кит, краб, креветкэ болон бусад олзоборилогдохо. Загаһа барилга ниитэ дээрээ нэгэ жэлэй туршада 12—14,7 процентээр нэмэхэ байна. Энээнэй ашаар 1970 ондо хүн бүхэндэ загаһан эдеэнэй хүртэсые 20 килограммда хүргэжэ шадаха байнабди. 1965 ондо 12,5 килограмм загаһан эдеэн хүн бүхэндэ хүртэдэг жэшээтэй байгаа.

...Шанха урдам столдо һуугаад, шуналтайгаар хөөрэжэ байһан. бэээр үндэр, задарюун бата хүниие харахадаа, әдбан хэрэгээрээ һанаата болохо уялгатай министр байхын хажуугаар мэргэжэл шадабарита загаһашан гээшэ ха гэжэ сэдьхээ һэм.

1940 ондо СССР-эй Загаһанай промышленностиин арадай комиссар болохоһоо, Ишков 35 наһатай байгаа. Тэрэ үедэнь арадай комиссарта дэлхэйн карта хэрэгшьегүй һэн. Загаһа газаада далайда бэшэ, харин дотоодо далайда, гол нуурнуудта гол түлэб олзоборилдог бэлэй. Харин мүнөө дэлхэйн картагүйгөөр аргагүй.

...Министр һууриһаа бодоод, дахин картадаа дүтэлнэ.

— Газаада далай соо загаһа олзоборилгые гол түлэб хүгжөөһэнэй ашаар шэнэ табан жэлэй туршада 90 миллион центнер загаһа үйлэдбэрилхэ байхабди,— гэжэ Александр Ишков хөөрэбэ. — Манай шэнжэлгын онгосонууд Энэдхэгэй океанда, Номгон далайн хойто захаар загаһа олзоборилгын шэнэ районуудые шэнжэлжэ байнхай.

Шэнэ табан жэлэй туршада загаһа олзоборилгын флодой онгосонуудай тоо 2,5 дахин олон болохо гэжэ Директивэнүүд дотор хэлэгдэнэ. Энэмнай мүнөө үеын шэнэ түхеэрэлгөөр зэбсэглэгдэһэн, загаһа олзоборилгын ба рефрижераторна хэлэн зуугаад томо онгосонуудые абаха гэһэн удхатай бшуу. Загаһа консервэлэн тамардаг шэнэ заводууд манай захилаар баригдаха. Загаһа олзоборилхо онгосонуудые ашаалжа, загаһа бариха газарта абаашаха баазанууд байгуулагдаха юм. Эгээн түрүүшын тиимэ бааза «Восток» гэжэ нэртэй.

Загаһа элбэгтэй газар бэдэржэ олохоһоо эхилээд, олзоборилһон загаһа буйлуулха хүрэтэр бүхы хүдэлмэреэ автоматизацилха, оньһожоруулха хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдана,— гээд министр үргэлжэлүүлбэ.— Загаһанай губшагдажа байхые, губшуурай хэр дүүрээд байхые уһан доро адаглан харадаг тусхай аппарат, приборнууд үргэнөөр хэрэглэгдэхэ юм.

Табан жэлэй туршада загаһан эдеэ бэлдэлгэ 68 процентээр ехэ болохо, тэрэ тоодо: филе 17,3 дахин, амиды загаһан 3,9 дахин, хүргэгдэһэн загаһан 2,2 дахин нэмэхэ байна. Мүн загаһанай ассортимент нилээд үргэдхэ. Сонгоогдоһон загаһан, балык болон кулинарна загаһан элбэгжэхэ. Эрхим шанартай консервэнүүд — шпрот, сардин, сайра—ехээр гаргагдадаг болохо. Далай дээрэ тамардаг баазануудай консервын заводуудта 2, 3, 5 килограммай баанханууд соо селёдко ехээр консервэлэгдэхэ. Загаһанай үлэгдэлөөр малай эдихэ гурил үйлэдбэрилгэ ехэ болгогдохо юм.

— Оронойнгоо дотоодын уһа мүрэнүүдтэ загаһанай ажахы хүгжөөхэ зорилго Директивэнүүд дотор табигдаа һэмнай. Тэдэнэй ашагые дээшэлүүлхын тулада министерство ямар хэмжээ хараалнаб—гээд асуубаб.

— Манай ороной загаһа олзоборилгын гол районуудта загаһанай 75 завод хүдэлмэрилнэ,—гэжэ нүхэр Ишков харюусаба. Тэдэ заводууд осетрово, лососево, сиговэ загаһануудай жараахай үсхэбэрилдэг. Тиимэ ажахынуудта лещ, сазан, судак, вобла, тарань гэдэгүүд үсхэбэрилэгдэнэ. Эдэ заводууд, ажахынууд жэл бүри ороной нуур далайнуудта арбаад миллиард жараахайнуудые табидаг. Шэнэ табан жэлэй турша соо Советскэ Союзда загаһа үсхэбэрилхэ үшөө 48 предприяти баригдаха, мүн хуушан предприятинууд шэнэдхэгдэхэ юм. Табан жэлэй эсэс багта олзобориин загаһанай жараахай үсхэбэрилгэ 2 дахин ехэ болохо.

Олзобориин загаһые шэнэ уларилда тааруулха хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулнабди. Иимэ хүдэлмэри тусхай станцинууд хэдэг юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ СССР дотор 11 тиимэ станци байгуулагданхай. Балхаш нуурта судак загаһан, Баренцева далайда Алас Дурнын горбуша нютагжанхай. Табан жэлэй туршада Сибирь болон Казахстанай гол нуурнуудта судак загаһан, Цимлянскэ, Волжско ба бусад далайнуудта ургамал тэжээлтэй загаһан, Каспиин далайда—зүүн зүгэй кета, Ураалай, Прибалтикын, Белоруссиин гол нуурнуудта—стерлядь загаһан нютагжаха байна.

Хүнэй тогтооһон далай сөөрэмүүд загаһа бариха ехэхэн газар болоно. 1970 ондо далайнуудһаа 1,5 миллион центнер загаһан баригдадаг болохо юм,—гээд министр үгөө дүүргэбэ.

Олег МОРСКОВ,
АПН-эй корреспондент.

Аман соогоо арьбанта хайлуулха дуран хүреэд, Захааминай аймагай колхозуудай нэгэнэй түрүүлэгшэ (нэрлээдшье яалай) танил талаараа бүтээлгэжэ, нэгэ адуу худалдажа абаа ха. Тэрэмнай адуунишье гэжэ гоёолгохоор бэшэ, шүдэеэ барагдатараа наһаа эдлэжэ, арба гараһ жэлдэ ажал хэһэн, тингээд хэрэгдэ болихоодоо голодоһондо гараһан морин ааб даа. Сэбэр мүнгөөр тоосоо хээд, аймагай организацинуудай нэгэнһээ морёошье асаржа, бордолто, шахалташьегүй үүсэлээ ха. Уданшьегүй «түрүүлэгшэ адуу үүсэлээ, хаанаһаа, янаһаа асарба—адуун һүрэгһөөн гү, али орондонь колхозойнгоо адуунһаа барижа үгөөд, организацинуудай нэгэнһээ асарба гү? «Шадаһан хүн арьбанта эдихэ, шаардаһан хүн гахайн мяханай сиидэгэр шүлэ һорохо» гэхэ мэтын үгэ хүүр, хоб-жэб гараба.

Тиимэһээ малшад хамаг хэрэгээ, бүхы ажалаа морёор бүтээдэг байна. Мори унаа хоморгой болоһон зарим колхозуудта мэшээг ороохо кузов соо хаяад, 30—40 модон соо машина гүйлгэхэ, кубометр түлеэ трактораар шэрэхэ ушартай болоно. Энэ—нэгэдэхеэр. Хоёрдохёор, адуу олоор үсхөө һаа, харууһа, гаргаша тон багатайгаар, шанар һайнтай мяха ехээр абажа байха арга бии. Бодоод үзэгты, хэдэн азаргаар адуунда нэгэ-хоёр хүниие табижархибал, үбэл, зунгүй хараад байха. Үбэлдөө адууе бага зэргэ үбһөөр халуулаад лэ, һэтэ бэлшээжэ байхада хамаагүй. Зундаа эндэхид адуугаа хэдэн һүрэг болгоод, азаргануудтайнь хамта хүдөө хүбшэ гаргажархидаг. Эбэртэ бодо малай оройдоо ябадаггүй үндэр хада уулын оройгоор, хүбшэ хангил газарнуудта зуһажа, монсойлдотороо таргалһан, арьбан гадар зузаарһан

АРЬБАНТАДА ДУРАТАЙЛ ҺАА...

Теэд энэньшье гайхалгүй. Захааминай аймагай зарим колхозууд, илангаяа доодо талын колхозууд, һүүлэй хорёод жэл соо адуун һүрэгөө эрид үсөөрүүлжэрхиһэн байна. Машина, техникын элбэг болоһон сагта морёор хэхэ ажал бага болоо, тиимэһээ адуу үсхэһэнэй хэрэггүй гэгдэһэн байгаа. Тингээдшье табяад оноор адуугаа хяа мухарюулжа, үүсэлхыень үүсэлээд, гүрэндэ тушаахыень тушаагаад, бүхэли колхозууд нэгэн-хоёр һүрэг адуутай болошоһон байгаа. Тиихэдээрээ мүнөө болоод байхада унаха унаашьегүй, эдихэ арьбанташьегүй һуугдана ха юм. Мал ажалтай, малшан зон гэжэ нэрэтэйшье һаа, зарим колхознигууд адуунай арьбан гээшэ ямар амтатай бэлэй гэжэ «шүлһөө һайруулхаһаал» бэшэ, ама хэлэн дээрээ табихаяа болиһоор арба гаран жэл болоо.

Энэ ябадал тон буруу, адуу үсхэхэдэ алишье талаараа ашатай туһатай, олзотой гэжэ ойлгоһон зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һүүлэй жэлнүүдтэ адуун һүрэгөө али болохоор олошоруулжа байна. Жэшээлхэдэ, дээдэ талын «Коммунизм», «Байкал», «Родина» колхозууд адуунайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, үүлтэрыень һайжаруулжа захалаа. Илангаяа «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ Сергей Хабарович Санжитовай үүсхэлые онсолон тэмдэглэлтэй. Гурбан жэлэй саана энэ асуудалые колхоздоо шангаар табижа, тусхай хэмжээ ябуулгануудые хараалаад, адуун һүрэгөө олошоруулхыень аймагайнгаа бусад колхозуудые уряалһан байгаа. Эдэ жэлнүүдтэ «Коммунизм» колхозой адуун һүрэг, илангаяа гүүнүүдынь һураггүй олошороо. Тингээд эндэхид 1970 он болотор адуугаа 1200-гаад толгойдо хүргэхэ зорилго табиба. Мүн хүршэ «Байкал» колхозынь табан жэлэй дүүрэтэр 1000-аад толгой адуутай болохо зорилготой. 1970 ондо тус колхоз 3900 центнер мяха абаха түсэбтэй һаа, тэрэнэйнгээ 410 центнерые адуунай мяхаар дүүргэхэ зорилготой.

Нүхэр Санжитовтай хөөрэлдэхэдэ, адуу үсхэхэдэ ямар аша туһатайб гэжэ һонирхолтой жэшээ, баримтанууд дээрэ харуулна. Захаамин нютаг хада уула, үндэр дээрэ газар. Колхозой зууһаа нааша гүүртэ, отаранууд нарихан жалгануудаар таруу холо байрладаг. Зунай сагта 50—60 модоной газарта холын бэлшээридэ гарана.

Юумэнүүд намар голлодог байна. Шононууд тон хомор боложо, адуушад азаргадаа найдаад, зундаа хаа-яа эрьежэ, хужар адхажа үгөөд лэ байдаг. Тингээд тэдэнэр адуунайнгаа үбэлдөө эдихэ үбһые абалсажа байха сүлөөтэй.

— Зуун адуун ябаа һаа, зунай гурбан һара соо зуун центнер мяха шэрэжэл ерээ гэжэ тооло. Гүрэндэ худалдана гүш, өөһэдөө үүсэлнэ гүш—хаанаашье хэрэгтэй, хэзээдэшье олзотой,—гэжэ Сергей Хабарович хөөрэдэг.

Хүдөө ажахын артелиин Уставай ёһоор эндэхи колхознигууд хүбидаа адуу мори бариха ёһогүй. Тиимэ хадань ниитынгээ ажахыда адуу олоор баряад, үүсэлхынь тулада бодоорньшье, үгы һаа мяханшье болгоод колхознигуудта арьбанта худалдахада яахаб. Гаргаша, харууһа багатай ушарһаа өөрынь үнэ сэн багатай мяхан һураггүй хямдашье, наймаанда гүйсэтэйшье байха бэлэй.

Тэрээнһээ гадна, һаалиин гүүнүүдэй фермэ эмхидхэжэ сэгээ хэдэг болоо һаа, ямар ехэ ашатай туһатай, олзотой доходтой байха һэм. Иимэ фермэ колхоз бүхэн бии болгохо аргатай. Тингээ һаа, өөһэдынгөө колхознигуудай хэрэглэмжые хангаад, үшөө Закаменск городто, хүн зоноор олон Баянгол, Цахир тосхонуудта худалдажа, олзо доход оруулжа байха бэлэй.

Арьбантада дуратай хадаа адуугаа олошоруулагты гэжэ аймагай доодо талын «Красный Октябрь», Ленинэй, XXII партсъездын нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ үшөө дахин һануулалтай. Юундэ «үшөө дахин» болооб гэхэдэ, Сергей Хабаровичай уряа нэгэнтэ бэшэ дуулажа, аман дээрээ яһала һайшааха, зүбшөөхэһөө бэшэ, үнэн хэрэг дээрээ тэдэнэр өөдэтэй оролдолго гаргадаггүй байна ха юм.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Захааминай аймагай «Коммунизм» колхозой нэгэ һүрэг адуун бэлшэжэ ябана.

Ф. Сорониной фото.

Спорт

ЭРХИМЛЭГШЭДТЭНЬ—МҮНГЭН ШАН

1965 оной май һарын һүүл багаар республикын Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай областной Соведэй, мүн республикын спортын бүлгэм болон эмхинүүдэй союзай соведэй президиумүүд республикын колхоз, совхоз, хүдөө тосхонуудта спортын сомор аад, уужам һайн түхеэрэлгэнүүдые бариха харалгын конкурс байгуулха тухай тогтоол баталан абаһан юм. Тус конкурсдо хабаадагшад һайн барилганuудые барижа, спортдо олон хүниие хабаадуулха зорилготой байһан. Конкурсын гуримай ёһоор жэлдээ нэгэ удаа үнгэргэгдэдэг комисси дээрэ дурсагдаһан асуудал хаража үзөөд, конкурсдо шалгарһан аймагай спортын бүлгэм болон эмхинүүдэй союзай соведүүдтэ мүнгэн шан барюулагдахаа болонхой.

Нэгэдэхи мүнгэн шан—200 түхэриг Хоринн аймагай спортын бүлгэм, хоёрдохи, гурбадахи мүнгэн шан—150—100 түхэриг Улаан-Удэ хотын Октябрьска районой, Зэдын аймагай коллективүүд абаха болобо.

ВЛКСМ-эй Хоринн райкомой секретарь Владимир Шойненов манай корреспонденттэй хөөрэлдөө ингэжэ мэдээсэбэ:

— Хүдөө нютагуудта спортын зохид, соморхон барилгануудые бариха гэһэн тогтоол аймагай бүхы ажахынуудай спортсменүүдэй зүгһөө һайшаагдан дэмжэгдэһэн юм. Ажахынуудай дундаһаа Үдын. Первомайска совхозуудай, Хэжэнгэ тосхондо түхеэрэгдэһэн стадионууд бултанда һайшаагдадаг. Тус стадионуудые барилга, түхеэрэлгые хүтэлбэрилһэн спортсменүүд Роберт Дмитриев, зоотехник мэргэжэлтэй Виктор Алзамаев, Георгий Олзошкин гэгшэд ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсажа, нютаг дээрээ һайн стадионтой боложо шадаһан. Энээнһээ гадна, аймагай центртэхи стадион энэ жэлдэ һэльбэн заһагдажа эхилбэ. Стадионой заһагдахада, 1000 хүн трибунадань һуужа шадаха аргатай болоно. Стадионой барилгын хүдэлмэридэ нютагай комсомолшууд, һурагшад воскреснигүүдые үнгэргэжэ байгаад ехэ юумэ хэлсэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар манай аймаг харалгын конкурсдо нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Ингээд байхадаа хойтошье жэлдэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ шадахаар, нютаг бүхэндэ ядахын сагта волейбол, баскетбол наадажа баймаар һайн талмайнуудые түхеэрхэ зорилго урдаа табинабди.

Ингэжэ һайн һайхан үүсхэл дэмжэжэ, өөрын стадион, талмайнуудтай болоһон нютагаймнай залуушуул спортдо олоороо хабаадалсажа байха аргатай болоно. Хоёрдохёорнь бодожо үзэхэдэ, һайн һорилго, мүрысөөгүйгөөр ямар спортсмен амжалта туйлажа шадаха гээшэб?!

— Манай аймагай спортсменүүд мүнгэн шанда хүртэһэндөө аргагүй баяртайнууд. Юуб гэхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ колхоз, совхозуудта ехэнхидээ воскреснигүүдые хэжэ байгаад стадион, волейбол, баскетболоор һорёо, мүрысөө үнгэргэжэ баймаар аятай зохид талмайнуудые түхеэрһэн байгаабди. Аймагай комсомолшуудай хэһэн энэ хүдэлмэринь үндэрөөр сэгнэгдэжэ, харалгын конкурсдо гурбадахи һуури эзэлжэ, 100 түхэриг мүнгэн шанда хүртэһэн байнабди,—гэжэ ВЛКСМ-эй Зэдын райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр Потехин омогорхоно.

Аймагай ажахынуудай дундаһаа Борьёогой совхозой комсомолшууд болон залуушуулай хэһэн бүтээһэн хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэгдэө. Совхозой центртэ стадион түхеэрэгдэһэн. Эндэнь футбол, баскетбол, волейбол наадаха, хүнгэн атлетикэ үнгэргэхэ тусхай талмайнууд бии. Энээнһээ гадна, совхозой отделени бүхэндэ спортын мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ баймаар талмайнууд түхеэрэгдэһэн байна. Мүн Октябрьска совхозой Дэрэстэй, Зарубино, Енхор, «Мир», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай Доодо, Дээдэ-Бургалтай, Зэлтэрэ нютагуудта баһал спортын барилганууд түхеэрэгдэһэн байна.

Гэтэр, дээрэ дурсагдаһан аймагуудай һайн амжалтын хажуугаар, зарим нютагуудта спортын сомор барилгануудые түхеэрхэ, бариха хүдэлмэри бирагүйхэн байдалтай. Эдэ бүгэдэдэ ВЛКСМ-эй райкомууд, аймагуудай спортын бүлгэмүүд, аймагай ажалшадай депутадуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд нютаг бүхэндэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа, республикын Министрнүүдэй Соведэй, ВЛКСМ-эй обкомой, облпрофсоведэй, республикын спортын бүлгэм болон эмхинүүдэй союзай соведэй үнгэрэгшэ жэлэй майн 31-дэ баталан абтаһан тогтоолые дүүргүүлхэ хэрэгтэ шухала хэмжээ хараалха зорилготой бээ гэжэ һанагдана.

ХАНИ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

Манай республикын бүхэшүүлэй, теннис наадагшадай суглуулагдамал командын спортсменүүд аха дүү монгол арадтаа айлшаар — Сэлэнгын аймагай спортсменүүдтэй нүхэрэй ёһоной уулзалга үнгэргэхөөр ошобо. Энэнь аха дүү арадуудай хоорондо хэр угһаа хойшо байгуулагдаһан хани барисаанай харилсаа холбоондо зорюулагдаһан байна.

Ошогшодой дунда спортын мастернууд В. Баймеев, С. Зандаев, нэгэдэхи разрядтайшуул Н. Очиров, Ю. Оноев, Ц. Очиров, Ц. Цынгуев, Ю. Санданов гэгшэд дүрэ булядадаха. Теннисээр наадахаар ошоһон нүхэднай гэхэдэ, манай республикын чемпионууд Таня Филиппова, В. Плутт гэгшэд.

Хани ёһоной уулзалгын наадан июниин 11—12-ой үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэбэ.

Н. ИВАНОВ.

Тэмсэжэ байгаа Вьетнамтай улам бүри ехээр һаналаа нэгэдэлгэ

УЛААН-БААТАР. Монголой Арадай-революционно партиин XV съездын делегадууд өөрынгөө ороной коммунистнуудай, бүхы монгол арадай дура хүсэлые мэдүүлхэ зуураа, аха дүү вьетнам арадта эсэргүүгээр США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые гүнзэгы ехэ уур сухалтайгаар буруушаана, эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдал, эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдалда эсэргүү хүндэ хүшэр гэмтэ ябадал болоно гэжэ энэ ябуулгыень тоолоно гээд американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн вьетнам арадай хэжэ байһан тэмсэлые дэмжэн, МНРП-гэй XV съездын хэһэн мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Интернациональна уялгаяа дүүргэн, Монголой Арадай-революционно парти, бүхы монгол арад аха дүү вьетнам арадта американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү нангин тэмсэлдэнь али бүхы дэмжэлгэ болон шадаха туһаламжаяа саашадаашье үзүүлхэ гээд партиин XV съезд мэдүүлнэ.

ДЕЛИ. Индиин коммунис партиин (КПИ) национальна соведэй сесси Хайдарабадта боложо, резолюци баталан абаа. Вьетнамда хэгдэжэ байһан американ эзэрхэг түримхэй ябуулга резолюци соо эрид шууд буруушаагдаһан, өөрынгөө ороной эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө вьетнам арадай хэжэ байһан тэмсэлые дэмжэжэ байһаниинь элирхэйлэн мэдүүлэгдэһэн байна. Американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн тэмсэжэ байһан вьетнам арадые али болохоор дэмжэхые, Индидэхи американ посольствын, консульствонууд болон бусад американ эмхи зургаануудай үмэнэ буруушаалгын демонстрацинуудые үнгэргэхые резолюци уряална. ДРВ-гэй газар бомбодолгые болюулха, Урда Вьетнамһаа США-гай сэрэгүүдые гаргаха эрилтэ хэһэн бэшэгтэ гар табюулха үргэн кампани үнгэргэхыень партийна организацинуудые КПИ-гэй национальна совет уряална.

ГААГА. Голландиин залуушуулай бүгэдэ ниитын союз (АНИВ) Вьетнамда туһаламжа үзүүлхэ кампаниие эхилээ. Урда Вьетнамай национальна фронтын нэрэ дээрэ энэ союз хоёр хайрсаг эм дом һаяхан эльгээгээ.

ЛОНДОН. Вьетнамда Холбоото Штадуудай хэжэ байһан дайн байлдаае дэмжэхэһээ Англиин правительство арсаха ёһотой. Иимэ эрилтэ хэһэн резолюциие Англиин барилгын хүдэлмэришэдэй профсоюзай жэл бүриин конференциин делегадууд нэгэн дуугаар баталан абаа.

Кардиффай делегат Джек Томас конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Вьетнамдахи дайн байлдаанда эсэргүү хүдэлөөнэй США-да үргэдэн ургажа байһые зааха зуураа, «американхидһаа өөһэдһөөнь дутуугүйгөөр американ тала баримталхые» оролдодог «заримашуул Англида бии» гээд тэмдэглэһэн байна. Вьетнам арад хуби заяагаа өөһэдөө тодорхойлхо эрхэтэй гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Джек Томасые Лондоной делегат Сид Фоберт дэмжэһэн байна. Ямаршье бомбонууд вьетнам арадай дура хүсэлые нугалхагүй гээд тэрэ мэдүүлээ.

НЬЮ-ЙОРК. Вьетнамда США-гай бэелүүлдэг политика американ союзнигуудай зүгһөө үргэнөөр дэмжэгдэдэг гэжэ баталан хэлэхэдээ, гүрэнэй секретарь Дин Раск «ехээр эндүүрнэ» гээд США-һаа Индидэ урдань байһан элшэн сайд, мүнөө Гарвардска университедэй экономикын профессор Джон Гэлбрейт мэдүүлээ. Вьетнамдахи дайн байлдаае дэмжэхын тулада Европодохи манай союзнигуудай нэгэниинь ше тиишэ гансаханшье солдадаа эльгээгээгүй байһаниинь сохёмтой гээд Род-Айленд штадай колледжидэ үгэ хэлэхэдээ тэрэ тэмдэглэһэн байна.

Президент Джонсоной Нью-Йорк ерэхэдэнь, «Уолдорф-Астория» гэжэ гостиницын дэргэдэ Вьетнамдахи дайнда эсэргүү митинг боложо тэрээндэ угтамжа хэгдэһэн байгаа. Гостиницын байшангай дэргэдэ харуулда зогсоһон 150 шахуу эдир багашуул президентые хүлеэжэ байгаа. Президентые, Вьетнамда бэелүүлэгдэдэг политикыень шүүмжэлһэн плакадуудые тэдэнэр гартаа барижа байгаа. (ТАСС).

ХИЛЫН СААНА ЮУН БОЛОНОБ?

Конгодо (Браззавиль) полиомиелит үбшэнтэй тэмсэнэ

БРАЗЗАВИЛЬ, июниин 12. (ТАСС). Конгодо (Браззавиль) полиомиелит үбшэнтэй тэмсэхэ ниитэнациональна кампани ороной түүхэдэ анха түрүүн эхилээ. Полиомиелит үбшэнһөө һэргылхэ тарилганууд нэгэ һараһаа таба хүрэтэр наһатай 150 мянган үхибүүдтэ зургаан үдэрэй турша соо хэгдэхэ байна. Энэ кампани үнгэргэлгэдэнь Конгодо (Браззавиль) 300 мянган дозо вакцина эльгээһэн социалис Куба һайн һайхан туһаламжа үзүүлнэ. Полиомиелит үбшэниие һэргылхэ кампани үнгэргэлгэдэ Конгын больницанууд болон медицинскэ эмхи зургаануудта хүдэлжэ байһан Кубын врачнууд, медицинскэ сестранууд хабаадалсана Браззавиль, Пуэнто-Нуар болон Долисиедэ үхибүүдтэ тарилгануудай хэгдэһэнэй һүүлээр энэ кампани ороной бусад бүхы префектуранууд болон һуурин газарнуудта дэлтэрүүлэгдэхэ байна.

Канадын премьерэй мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 12. (ТАСС). «Хойто-атлантическа союзай мүнөөнэй организаци» хуушараа гээд Спрингфильддэ (Иллинойс штат) үсэгэлдэр үгэ хэлэхэдээ, Канадын премьер-министр Лестер Пирсон нэрлэһэн байна. Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, энэ союз дотор «Америкэ булюу байдалтай» байха юм. «Франци, Франциһаа гадна, континентальна Европо энэ союзай политикые хинан тодорхойлолсохо яһала ехэ хүсэтэй гэжэ тоолоноб» гээд тэрэ хэлээ.

Италиин хүн зоной тоо

РИМ, июниин 12. (ТАСС). Италиин центральна статистическэ управлениин мэдээнэй ёһоор, ороной зоной тоо 53 миллион хүн болоо.

Аяншалга үргэлжэлһөөр

НЬЮ-ЙОРК, июниин 12. (ТАСС). 500 шахуу хүнһөө бүридэһэн колонно Миссисипи штадай урда талын Джексон город тээшэ халуун шанга наран доро алхалалдан дабшаһан зангаараа. Негрнүүдэй эрхын түлөө Джеймс Мередит гэгшын эхилһэн аяншалга үдэр ерэхэ тудам хүсэ орожо, расова газаашалгада эсэргүү буруушаалгын түгэлдэр демонстраци боложо байнхай.

Энэ аяншалга юрын буруушаалга хэһэн демонстраци бэшэ юм. Штадай нютагай засагай органуудай һунгалтын болоходо һунгагшадай списогүүдтэ оролсохоһоо айха һүрдэхэеэ болихо хэрэгтэнь негрнүүдтэ—нютаг зондо аяншалгада хабаадагшад туһална. Бейтсвилл городто аяншалгада хабаадагшад үсэгэлдэр хүрэжэ ерээ. Тэдэнэй ерэһэнэй һүүлээр удангүй һунгагшадай списогтэ дүшэ гаран шэнэ хүн бүридхэгдэн оруулагдаа, тэдэнэй дунда 106 наһатай негр Эл Фондрен бии.

Городой түбтэ городской сүүдэй байшангай дэргэдэ негр зон сүүдлэн хэһээгдэдэг, гэм хэһэн расистнууд зүбтүүлэн сагааруулагдадаг байһан юм. Харин хүнэй эрхын түлөө тэмсэлшэдые эрхэ сүлөө болон нэгэдэл тээшэ уряалһан негретян дуунай аялганууд мүнөө эндэ зэдэлһэн байна.

Расистнуудта буудуулан унаһан Джеймс Мередит гэгшын түгые үргэжэ, негретян арадай граждан эрхын түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ ябагшадые шэнээр хэһээхэ гэжэ расистнуудай бэлэдхэжэ байһан тухай Миссисипи штадһаа абтаһан мэдээсэлнүүдһээ харагдана. Аяншалгада хабаадагшадай ябажа байһан харгынууд дээрэ Куклуксклановецууд хуудаһануудые хаяжа, граждан эрхын түлөө тэмсэлшэдые бүри ехэ хорото муухайгаар хашаха хэһээхэбди гэжэ занадаг байха юм. Зүгөөр Мередит гэгшын эхилһэн аяншалгые ямаршье заналтанууд зогсоожо шадахагүй.

Урда Вьетнамдахи дайн байлдаан

ПАРИЖ, июниин 12. (ТАСС). США-гай 1-дэхи ябаган сэрэгэй дивизиин хоёр ротын болон Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин подразделениин хоорондо Сайгонһоо хойшоо 100 километртэ оршодог Виньлонг провинцида үсэгэлдэр шанга байлдаан болоо. Хоёр хахад часай турша соо үргэлжэлһэн энэ байлдаанай үедэ американ сэрэгүүд ехэ хохидолдо ороо гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэнэ.

Гондураста „Альма" шуурганай үзүүлһэн хохидол

САН-САЛЬВАДОР, июниин 12. (ТАСС). Гондурасай газар дээгүүр болоһон «Альма» гэжэ шуурган ороной экономикодо материальна горитой хохидол ушаруулаа. Валье болон Чолутека департаментнуудай районууд илангаяа ехээр хохидоо. Хамта дээрээ 160 хүн гэмтэжэ үхөө. Олон гэр байра һандараа.

Бонной үһөө нэхэхые эрмэлзэгшэд ядерна зэбсэгтэн болохо оролдолго гаргахадаа, тэрэниие Пентагонһоо дамжуулан абахые эрмэлзэнэ.

«Канадиен трибюн» гэжэ газетэһээ абтаһан зураг.

ДОМИНИКАН ХАРХИСУУДАЙ ДОРОЙ ААША

Вашингтоной түлөөлэгшэдэй хиналта доро, эзэмдэлгын сэрэгүүдэй автомадуудай аман доро июниин 1-нэй үдэр Доминиканска Республикада үнгэргэгдэһэн бүгэдэ ниитын һунгалтые «юрэ бусын мэхэ гохо» гэжэ олохон адаглагшад нэрлэнэ. Санто-Домингаһаа абтаһан шэнэ мэдээсэлнүүдһээ харахада, һунгалтын нэрэ зүүһэн энэ ябуулга тухай ажаглалтануудай тон зүб байһаниинь тодорно.

ТАСС-ай шэнжэлэл

Дуугаа үгэлгын дүнгүүдые тоолон бүридхэһэн түгэс мэдээнүүд һунгалтын ёһо гуримай тон бүдүүлигээр хазагайруулагдаһые, үрэ дүнгүүдэйнь худалаар согсологдоһые лаблан гэршэлнэ. Жэшээлэн хэлэбэл, хуулиин газарай тоо мэдээнэй ёһоор, 125 мянган һунгагшадтай Бани хотодо Холбоото Штадуудай дэмжэдэг хархис кандидат Балагер гэгшэдэ 18 хүн дуугаа үгөө гэжэ соносхогдоһон байгаа. Харин үнэндөө Хуан Бошдо олонхиин дуунай үгтэһэн хэдэ хэдэн округуудай һунгуулиин урнанууд хаягдашаһан байба. Тэдэнэй зариманиинь олдоод, гадаадын корреспондентнүүдтэ харуулагдаа.

Дуугаа үгэлгын үрэ дүнгүүдэй зорюута хазагайруулагдаһан дээрэһээ, «Санто-Домингын радио» гэдэг правительственна радиостанциин дикторнүүд дамжуулга хэхээ арсаһан байна.

Һунгуулиин бюллетеньнүүдые худалаар бүридхэжэ, улад зониие мэхэлхэһээ гадна, мүн Балагерай гаргаһан убай һэнгэргүй аашанууд зэбүүрхэл үүсхэнэ. Вашингтоной табимал энэ хархис этэгээд Доминиканска Республикаһаа американ сэрэгүүдые гаргаха эрилтэ һунгалтын урда тээхэнэ гэнтэ табиба. Өөрынгөө тала тээшэ һунгагшадые олоор элсүүлэн татаха зорилгоор, американецуудай зүбшөөлөөр, иимэ ябуулга хэһэниинь элитэ. Юундэб гэхэдэ, янкануудые оронһоо гаргуулха асуудал тэндэ онсо шухала зорилго гэжэ тоологдодог байна бшуу. «Америкэдэ эсэргүү ябуулга Санто-Домингадахи эгээн хүсэтэй политическэ зэбсэг болоно. Эндэхи бүхы партинууд оронойнгоо сүлөөтэ байдал һэргээхэ, гадаадын сэрэгүүдые гаргуулха эрилтэ [illegible] бина» гэжэ һунгалтын болохо үдэр Рейтер агентствын корреспондент бэшээ һэн.

Гэхэ зуура, июниин 2-то Хоакин Балагер американска корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө (тэрэнь телевиденеэр дамжуулагдаһан), англи хэлэн дээрэ ингэжэ мэдүүлһэн: «Американска сэрэгүүд ойрын сагаар гаргагдахагүй». Хажуудамни телевизорэй камеранууд бии бэлэйл гэжэ һанахадаа, испан хэлэн дээрэ: «Тиигэбэшье манай оронһоо эдэ сэрэгүүдые шадаал һаа түргөөр гаргуулха гэжэ оролдохобди» гэжэ нэмээн хэлээ. Теэд хоёр хоноод байхада өөрынгөө найдуулгаһаа убай һэнгэргүйгөөр арсажархёо. Июлиин 1-дэ президентын тушаал хуулита ёһоор даажа ороһоной һүүлдэшье гадаадын сэрэгүүд республика дотор үлэхэ байха гэжэ Ассошиэйтед Прессэй корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

Энэнь өөрын тайлбаритай байгаа гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Ушар юуб гэхэдэ, худал хуурмаг һунгалтын үндэһөөр ороной президент болоһон энэ убай һэнгэргүй, худалша мэхэшэ этэгээд гадаадын сэрэгүүдэй дэмжэлгэгүйгөөр засаг барижа яашье шадахагүй байна. Доминикан арад Балагерые дэмжэнэгүй.

Июниин 1-нэй һунгалтын болото байдалай элирхэ тума Доминиканска Республикадахи байдал улам шахардуу болоно. Олохон профсоюзууд бүгэдэ ниитын забастовко хэхээр бэлдэхыень ажалшадые уряаланхай. Зүүнэй хараа бодолтой партинууд июниин 1-нэй һунгалтын худал хуурмаг үрэ дүнгүүдые мэдэрхэеэ арсаа. Доминикан арад национальна сүлөөтэ байдалаа һэргээхын түлөө тэмсэжэ үргэлжэлһөөр.

Х. КОБО.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Мелиораци — партийна хэрэг» гэһэн түрүү бэшэг; «Бата нэгэдэл, хани барисаан» гэһэн гаршаг доро СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтын ямараар үнгэрһэн тухай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна ажабайдал» гэһэн гаршаг доро В. Орловой «Нэгэн уг зорилго» гэһэн корреспонденци; «КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй һүүлээр түрэһэн бодолнууд» гэһэн гаршаг доро А. Бакшеевэй «Түрүүшын ээлжээнэй асуудалнууд» гэһэн корреспонденци; «Хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлнэбди» гэһэн гаршаг доро М. Алексеевэй «Һониин байхын тулада» гэһэн корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: Т. Громовагай «Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэришэд найрлана» гэһэн корреспонденци; «Һайн хүнүүд тухай хөөрөөн» гэһэн гаршаг доро А. Майоровой «Хүдөөгэй багша» гэһэн корреспонденци ба бусад материалнуудые уншамаар.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н01153. Зак. № 496.